

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ КИЇВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

**Факультет міжнародної економіки і менеджменту
Кафедра міжнародної економіки**

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 05 Соціальні та поведінкові науки
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 051 «Економіка»**

Форма навчання: Очна
очна (денна), заочна, дистанційна

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему **«Зовнішня торгівля Канади в умовах глобальної інтеграції»**
(назва теми)

Здобувача: Захарова Андрія Олександровича
(ПІБ, підпис)

Науковий керівник: к.е.н., доцент Москалюк Н.П.
(науковий ступінь, учене звання, ПІБ)

(підпис)

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною
комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри: д.е.н., професор Столярчук Я.М.

(підпис)

Київ 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет Міжнародної економіки і менеджменту
кафедра міжнародної економіки

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА	«МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	05 Соціальні та поведінкові науки
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	051 «Економіка»

ПОГОДЖЕНО

Керівник проєктної групи (гарант) освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка»

Ярослава СТОЛЯРЧУК

(підпис)

«_____» _____ 20__ р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри міжнародної економіки

Ярослава СТОЛЯРЧУК

(підпис)

«_____» _____ 20__ р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачу вищої освіти Захарову Андрію Олександровичу
денної форми навчання

на підготовку кваліфікаційної бакалаврської роботи

на тему: **«Зовнішня торгівля Канади в умовах глобальної
інтеграції»**

Тему затверджено наказом ректора Університету від «_____» _____ 20__ р.

№ _____

Кваліфікаційна бакалаврська робота виконується на матеріалах:

План кваліфікаційної бакалаврської роботи

Розділ 1	ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ КАНАДИ <i>(назва розділу)</i>
Розділ 2	МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНИХ ВІДНОСИН КАНАДИ НА ГЛОБАЛЬНИХ РИНКАХ <i>(назва розділу)</i>
Об'єкт дослідження:	зовнішня торгівля Канади у глобальній економічній системі.
Предмет дослідження:	механізм реалізації зовнішньоторговельних відносин Канади в умовах інтеграції на глобальних ринках
Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи:	аналіз механізму реалізації зовнішньоторговельних відносин Канади на глобальних ринках та визначення перспектив розвитку стратегічного партнерства Канади та України в умовах функціонування зони вільної торгівлі.

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети: У розділі 1:

- Дослідити зовнішню торгівлю Канади в системі міжнародних економічних відносин;
- Розкрити становлення та розвиток зовнішньоторговельних відносин Канади в сучасному глобальному світі;
- Визначити участь Канади у міжнародних інтеграційних союзах;

У розділі 2:

- Провести аналіз стану та тенденції розвитку зовнішньої торгівлі Канади в умовах глобалізації;
- Оцінити торговельно-економічні відносини Канади в інтеграційному союзі НАФТА;
- Проаналізувати двосторонню торгівлю між Україною та Канадою; визначити перспективи розвитку та стратегічні напрями партнерства Канади та України в умовах функціонування зони вільної торгівлі.

**Завдання підготував
науковий керівник**

(підпис)

« ____ » _____ 20 ____ р.

(ініціали, прізвище)

Завдання одержав здобувач

(підпис)

« ____ » _____ 20 ____ р.

(ініціали, прізвище)

Реферат

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 75 сторінок, 14 таблиць, 22 рисунка. список використаних джерел з 56 найменувань.

«Зовнішня торгівля Канади в умовах глобальної інтеграції»

Об'єктом дослідження є зовнішня торгівля Канади у глобальній економічній системі.

Предметом дослідження є механізм реалізації зовнішньоторговельних відносин Канади в умовах інтеграції на глобальних ринках.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи - аналіз механізму реалізації зовнішньоторговельних відносин Канади на глобальних ринках та визначення перспектив розвитку стратегічного партнерства Канади та України в умовах функціонування зони вільної торгівлі.

Для досягнення мети дослідження потрібно виконати наступні **задачі**:

- дослідити зовнішню торгівлю Канади в системі міжнародних економічних відносин;
- розкрити становлення та розвиток зовнішньоторговельних відносин Канади в сучасному глобальному світі;
- визначити участь Канади у міжнародних інтеграційних союзах;
- провести аналіз стану та тенденції розвитку зовнішньої торгівлі Канади в умовах глобалізації;
- оцінити торговельно-економічні відносини Канади в інтеграційному союзі НАФТА;
- проаналізувати двосторонню торгівлю між Україною та Канадою;

-визначити перспективи розвитку та стратегічні напрями партнерства Канади та України в умовах функціонування зони вільної торгівлі.

Практичне значення отриманих результатів. Здійснено систематизацію еволюційних процесів економічних відносин Канади, зокрема визначено хронологію підписання Канадою важливих угод в сфері зовнішньої торгівлі. Значна увага приділена аналітичним даним експорту та імпорту Канади в світі, надано достатній графічний матеріал.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи 2022-2023.

Рік захисту роботи 2023.

Ключові слова: зовнішня торгівля Канади, інтеграційний союз, міжнародні організації, міжнародні економічні відносини, торговельні угоди.

ВІДГУК

на кваліфікаційну бакалаврську роботу
здобувача факультету Міжнародної економіки і менеджменту
освітньо-професійної програми: «Міжнародна економіка»

Захарова Андрія Олександровича

**на тему «ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ КАНАДИ В УМОВАХ
ГЛОБАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ»**

1.Актуальність теми: В сучасних умовах глобалізації посилюється конкурентна боротьба на глобальних ринках. Це спонукає країни до пошуку нових стратегічних партнерів та поглиблює інтеграційні зв'язки між країнами. Цим пояснюється актуальність досліджуваної проблематики.

2. Позитивні риси кваліфікаційної магістерської роботи: високий рівень якості дослідження теоретичних засад функціонування зовнішньої торгівлі Канади, зокрема, систематизовано еволюцію розвитку зовнішніх економічних відносин Канади, ґрунтовно розкрито участь Канади у міжнародних інтеграційних союзах, проведено глибокий аналіз стану та тенденцій розвитку зовнішньої торгівлі Канада в умовах глобалізації, здійснено оцінку торговельно-економічних відносин Канади в інтеграційному союзі НАФТА. Робота містить високий рівень інформаційного забезпечення.

3.Наявність самостійних розробок автора: Автором самостійно проведено глибокий аналіз динаміки розвитку експортно-імпортних торговельних відносин Канади за період з 2015-2022 роки, товарної та географічної його структури, аналіз двосторонньої торгівлі між Україною та Канадою. Проведено компаративний аналіз частки експорту та імпорту у торговельних відносинах між Україною і Канадою порівняно з іншими країнами світу за 2022 рік.

4.Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій: полягає у можливості використання узагальнюючих положень модернізованої канадсько-української Угоди про вільну торгівлю між Канадою та Україною (CUFTA) для визначення ключових пріоритетів та перспектив розвитку стратегічних напрямів

партнерства Канади та України в системі інтеграційних зв'язків для поглиблення торговельної, інвестиційної та технологічної співпраці.

5. Наявність недоліків: До недоліків роботи слід віднести відсутність оцінки можливих ризиків українсько-канадських відносин.

6. Загальна оцінка кваліфікаційної магістерської роботи та її допущення до захисту перед ЕК: тема дослідження розкрита повно та ґрунтовно, робота виконана згідно вимог, допускається до захисту перед ЕК з оцінкою 44 бали.

Науковий керівник:
доцент кафедри міжнародної економіки,
кандидат економічних наук

Москалюк Н.П.

“ 07” червня 2023р.

ЗМІСТ

ВСТУП	9
РОЗДІЛ 1.....	12
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ КАНАДИ.....	12
1.1 Зовнішня торгівля Канади в системі міжнародних економічних відносин.....	1
2	
1.2 Становлення та розвиток зовнішньоторговельних відносин Канади в сучасному глобальному світі	20
1.3 Участь Канади у міжнародних інтеграційних союзах	30
РОЗДІЛ 2.....	39
МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНИХ ВІДНОСИН КАНАДИ НА ГЛОБАЛЬНИХ РИНКАХ.....	39
2.1 Аналіз стану та тенденції розвитку зовнішньої торгівлі Канади в умовах глобалізації	39
2.2 Оцінка торговельно-економічних відносин Канади в інтеграційному союзі НАФТА	49
2.3 Аналіз двосторонньої торгівлі між Україною та Канадою.....	56
.....	58
2.4 Перспективи розвитку та стратегічні напрями партнерства Канади та України в умовах функціонування зони вільної торгівлі	63
ВИСНОВКИ.....	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	78

ВСТУП

Актуальність теми дослідження: Канада вважається однією з найбільш розвинених країн, знаходиться серед визнаних економічних лідерів сучасного світу. Канада друга за величиною країна світу, з дуже вигідним географічним положенням, значний вплив на розвиток економіки впливає наявність різноманітної кількості ресурсів, своєю чергою на економічні відносини має значний вплив її сусідство з США та вихід до двох океанів. Ця країна пройшла довгий шлях від економіки орієнтованої на сферах видобувної та сільськогосподарської промисловості, до країни з дуже розвинутим технологічним та інформаційним сектором. До зовнішньої торгівлі Канади можна надати дефініцію як “досить сильно зростаюча”, це пов’язано з наявністю достатньо високого експортного потенціалу у багатьох сферах. Канада є одним із найбільших експортерів високотехнологічної, промислової та сировино-паливної продукції. Ця країна є учасником багатьох міжнародних організацій, серед яких: МВФ, НАТО, НАФТА, МБРР, СОТ, Велика сімка тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням теоретичних функціонування Канади, займаються в основному зарубіжні вчені, перш за все канадські та американські, але й чимало українських науковців, зокрема: А. Голіков, О. Дейнека, О. Довгаль, Л. Позднякова В. Сідоров, А. Філіпенко, П. Черномаз.

Метою дослідження бакалаврської роботи є аналіз механізму реалізації зовнішньоторговельних відносин Канади на глобальних ринках та визначення перспектив розвитку стратегічного партнерства Канади та України в умовах функціонування зони вільної торгівлі.

Для досягнення мети дослідження потрібно виконати наступні **задачі:**

- дослідити зовнішню торгівлю Канади в системі міжнародних економічних відносин;

- розкрити становлення та розвиток зовнішньоторговельних відносин Канади в сучасному глобальному світі;
- визначити участь Канади у міжнародних інтеграційних союзах;
- провести аналіз стану та тенденції розвитку зовнішньої торгівлі Канади в умовах глобалізації;
- оцінити торговельно-економічні відносини Канади в інтеграційному союзі НАФТА;
- проаналізувати двосторонню торгівлю між Україною та Канадою;
- визначити перспективи розвитку та стратегічні напрями партнерства Канади та України в умовах функціонування зони вільної торгівлі.

Об'єктом дослідження: є зовнішня торгівля Канади у глобальній економічній системі.

Предмет дослідження: механізм реалізації зовнішньоторговельних відносин Канади в умовах інтеграції на глобальних ринках.

Методи дослідження. У процесі виконання роботи застосовувалася сукупність загальних та специфічних наукових методів. Серед методів теоретичного пізнання були використані: методи індукції та дедукції – при дослідженні зовнішньої торгівлі Канади в системі міжнародних економічних відносин; системний метод та метод синтезу – під час визначення участі Канади у міжнародних інтеграційних союзах. Емпіричні методи дослідження (такі як спостереження, порівняння та вимірювання) – під час аналізу стану та тенденції розвитку зовнішньої торгівлі Канади.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. Здійснено систематизацію еволюційних процесів економічних відносин Канади, зокрема визначено хронологію підписання Канадою важливих угод в сфері зовнішньої торгівлі. Значна увага приділена аналітичним даним експорту та імпорту Канади в світі, надано достатній графічний матеріал.

Інформаційна база дослідження. Праці вітчизняних та зарубіжних науковців і практиків, статистичні дані офіційних сайтів, звіти рейтингових агентств, фінансові звіти тощо

Структура роботи.Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ КАНАДИ

1.1 Зовнішня торгівля Канади в системі міжнародних економічних відносин

Загально визнано, що Канада може бути прикладом успішного демократичного розвитку. Вона займає найвищі позиції в міжнародних рейтингах, за цим критерієм. Наприклад, вона увійшла до першої п'ятірки зі 167 країн, включених до Індексу демократії, який складається британською компанією Economist Intelligence Unit на основі 60 показників. Канаду випередили тільки Норвегія, Ісландія, Швеція та Нова Зеландія – світові лідери у просуванні демократії та соціальному забезпеченні громадян [6; 17; 35; 42].

Протягом своєї історії Канада зробила ряд кроків, щоб перетворитися з британської колонії на незалежну державу. І Перша, і Друга світові війни були переломними моментами. Військові жертви Канади дали їй сили та впевненості вимагати власного голосу на світовій арені. У післявоєнну епоху Канада зберегла свою роль як у західних, так і в глобальних альянсах (НАТО, НОРАД, ГАТТ) [21].

Отже, розглянемо історію становлення міжнародних економічних відносин Канади зі світом. Розчарований нагромадженням питань між Канадою та Сполученими Штатами, які займали більшу частину його часу, британський посол у Вашингтоні Джеймс Брайс у 1908 році припустив, що Канаді потрібен «своєрідне Міністерство закордонних справ». Підхоплена прем'єр-міністром сером Вілфрідом Лорье, ця ідея призвела до створення невеликого міністерства закордонних справ у червні 1909 року [30]. Наступники Лорье на посаді прем'єр-міністра, Роберт Борден і В. Л. Маккензі Кінг, взяли на себе пряму відповідальність за молоде міністерство, яке грало важливу роль у зусиллях Оттави протягом наступних двох десятиліть здійснювати більший контроль над відносинами Канади зі світом. За Маккензі Кінга Канада отримала окреме дипломатичне представництво у Вашингтоні. У

1927 році Вінсент Мессі став першим представником Канади в США з повним дипломатичним статусом. Представництва були також відкриті у Франції в 1928 р. і в Японії в 1929 р. На початку 1939 р. були відкриті представництва в Бельгії та Нідерландах [11; 39].

У табл. 1.1 розглянемо еволюцію зовнішніх економічних відносин Канади.

Таблиця 1.1– Еволюція зовнішніх економічних відносин Канади
[11; 18; 25; 33; 46; 52]

№ п/п	Роки	Подія
1	2	3
1	1909-1939	Створення Департаменту закордонних справ Канади, що координувало відносини Канади із іншими країнами світу. Канада підписала Версальський договір. Вона також стала членом Ліги Націй. Таким чином, Канада набула нового міжнародного статусу. У 1927 році Вінсент Мессі став першим представником Канади в США з повним дипломатичним статусом.
2	1927	Канада була обрана непостійним членом Ради Ліги
3	1930	Вмотивований жахливим станом економіки, Беннет підняв імпорتنний тариф; це було головним чином у відповідь на новий американський тариф Хоулі-Смута. Ставки на британський імпорту до Канади також були підвищені
4	1935	Після повернення лібералів до влади, прем'єр-міністр МаккензіКінг прийняв політику економічного примирення. Це покклало край торговельній війні з Японією і (що ще важливіше) призвело до торговельної угоди зі США
5	1939-1968	Період розширення Департаменту закордонних справ Канади по всьому світу, охоплюючи 26 закордонних представників до 1946 року та понад 93 до 1967 року
6	1945	Канада стала економічною та військовою державою значних розмірів
7	1949	Канада стає країною-засновником та членом НАТО. Ці зобов'язання призвели до значного збільшення Збройних сил Канади. Вступ до НАТО став переломним моментом у зовнішній політиці Канади.
8	1965	Канадсько-американська угода про автомобільну продукцію, яка започаткувала вільну торгівлю між двома країнами автомобілями та запчастинами. Одним із результатів було те, що велика кількість автомобілів була вироблена в Канаді для продажу в США.
9	1968-1984	Прем'єр-міністром Канади стає П'єр Трюдо. Він здійснює перегляд зовнішньої політики Канади та оптимізацію міжнародних операцій уряду. Створюється Департамент зовнішніх справ і міжнародної торгівлі, який відповідає за всі функції зовнішньої торгівлі та традиційні зовнішньополітичні функції.
10	1969	Відбулося різке скорочення Збройних Сил і значне скорочення чисельності зовнішньої служби. Пізніше за Трюдо Канада скоротила свої військові зобов'язання перед НАТО.

Продовження таблиці 1.1

1	2	3
11	1970	Серія урядових памфлетів під назвою «Зовнішня політика для канадців» визначила цілі Канади; вони мали сприяти економічному зростанню, захищати суверенітет і незалежність, працювати заради миру та безпеки, сприяти соціальній справедливості, покращувати якість життя та забезпечувати гармонійне природне середовище.
12	1973-1974	Енергетичні проблеми, що виникли після нафтової кризи, спричиненої Організацією країн-експортерів нафти (ОПЕК) спричинили тертя між Канадою та США. Багато в чому це було пов'язано з домінуванням на канадському нафтовому ринку американських компаній.
13	1982	Акт про Британську Північну Америку, який є пережитком колоніального минулого, був оновлений Конституційним актом 1982 року. Він також включав Канадську хартію прав і свобод.
14	1984-2008	Дипломатичні представники Канади за кордоном активно діють у своїх місцевих громадах різними способами. Департамент представляв зусилля Канади з використання можливостей, доступних у новій глобальній економіці. У 1992 році Департамент відмовився від своєї відповідальності за допомогу та імміграцію.
15	1990-ті рр.	Зайнятість, процвітання та економічне зростання були в центрі пріоритетів Канади. У 1990-х роках ліберальний прем'єр-міністр Жан Кретьєн на чолі керував торговельними місіями за кордоном, які отримали назву «Команда Канади». Це були спроби налагодити комерційні зв'язки з Азією, Латинською Америкою та іншими країнами.
16	2006	Обрання консервативного прем'єр-міністра Стівена Харпера. Уряд Харпера декількома способами змінив позиції Канади на світовій арені. Харпер дотримувався більш жорсткої програми безпеки, ніж його попередники-ліберали. При Харпері Канада уклала угоди про вільну торгівлю в Латинській Америці та Європі; деякі з них були ратифіковані лише після його поразки та відходу з посади у 2015 році.
17	2015 та по сьогодні	Вибори лібералів 2015 року під керівництвом прем'єр-міністра Джастіна Трюдо означали повернення Канади до багатосторонності. Вона активно відновила участь у міжнародних угодах щодо зміни клімату; а також з ООН, НАТО, G7 і G20. Міністерство закордонних справ і міжнародної торгівлі було перейменовано в Global Affairs Canada (GAC).

Початок Другої світової війни у вересні 1939 року змінив Департамент закордонних справ. З шести місій за кордоном у 1939 році Департамент розширився по всьому світу, охоплюючи 26 закордонних місій до 1946 року та понад 93 до 1967 року. Війна принесла Департаменту додаткові обов'язки, відкрила можливості для жінок у Департаменті та спонукала Канаду взяти на себе нові міжнародні ролі [12]. До кінця війни в 1945 році Департамент прийняв активний інтернаціоналізм, який визначав канадську зовнішню політику на ціле покоління.

Найкращою спадщиною О. Д. Склтона для Міністерства закордонних справ була група здібних державних службовців, яких він набрав, починаючи з

1927 року; серед них Лестер Пірсон , Норман Робертсон і Х'юм Вонг . Професійні стандарти, встановлені цими людьми та їхніми колегами, були великою перевагою для країни, яка починала прокладати собі шлях у дипломатії. У 1941 році Робертсон став заступником міністра, змінивши Скелтона. Пірсон змінив Робертсона в 1946 році. Коли Сен-Лоран збирався стати прем'єр-міністром, Пірсон увійшов до кабінету міністрів як державний секретар із зовнішніх справ.

Організація Об'єднаних Націй (ООН) була наступною установою Ліги Націй. Вона провела свою установчу конференцію в Сан-Франциско в 1945 році. Віра в ефективність ООН була підірвана холодною війною між Радянським Союзом і Заходом. Канада не тільки прийняла, але й відстоювала ідею західного регіонального союзу колективної оборони. Країна підписала Північноатлантичний договір у 1949 році. У результаті канадські військові частини були відправлені в Європу в 1951 році для служби в рамках Організації Північноатлантичного договору (НАТО). У той же період Канада направила групу армійської бригади для боротьби під командуванням ООН у Корейській війні . Ці зобов'язання призвели до значного збільшення Збройних сил Канади [15].

Вступ до НАТО став переломним моментом у зовнішній політиці Канади. Традиційно Канада не хотіла брати зобов'язань окремо перед Великобританією чи США. Однак ставало очевидним, що Друга світова війна значно послабила світові позиції Британії. Також було зрозуміло, що протистояння між наддержавами — капіталістичними США та комуністичним Радянським Союзом — тепер стало домінуючою рисою глобальної політики. Відносини з американським сусідом затьмарили всі інші зовнішні проблеми Канади.

Прем'єр-міністр П'єр Трюдо прийшов до влади в 1968 році з новими уявленнями про дипломатію та роль Канади у світі [45]. Він розпочав детальний перегляд, який поставив внутрішні міркування в центр зовнішньої політики Канади та оптимізував міжнародні операції уряду. У березні 1980 року процес консолідації почався серйозно, коли Департаменту було покладено відповідальність за надання іноземної допомоги країні та імміграційних програм за кордоном. Через два роки,

у січні 1982 року, Трюдо оголосив про створення одного департаменту, пізніше відомого як Департамент зовнішніх справ і міжнародної торгівлі, який відповідатиме за всі функції зовнішньої торгівлі та традиційні зовнішньополітичні функції.

Уряд Трюдо дотримувався відверто феміністичного підходу до зовнішньої політики та міжнародного розвитку. Він наслідував приклад економічної теорії 2015 року, яку підтримував Глобальний інститут McKinsey що «просування рівності жінок може додати 12 трильйонів доларів до глобального зростання». Політика міжнародної допомоги феміністкам (FIAP) була представлена в червні 2017 року. Вона сприяла гендерній рівності та розширенню прав і можливостей жінок і дівчат [21].

На рис. 1.1 було систематизовано важливі вектори зовнішньої політики Канади.

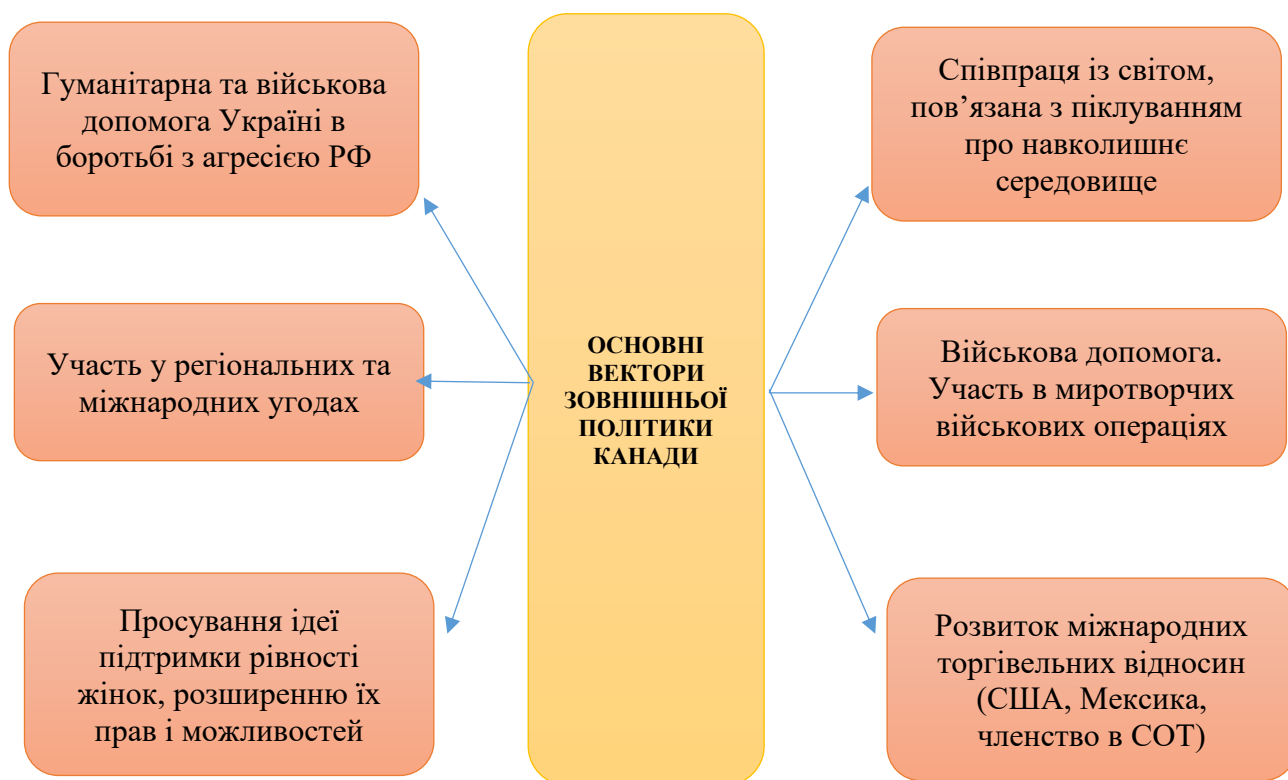

Рис. 1.1 – Основні вектори зовнішньої політики Канади [21; 45; 49]

Так, можна виокремити такі основні напрями розвитку зовнішньої політики досліджуваної країни: розвиток міжнародних торговельних відносин (США, Мексика, членство в СОТ); військова допомога, участь в миротворчих військових операціях; співпраця із світом, пов'язана з піклуванням про навколишнє

середовище; просування ідеї підтримки рівності жінок, розширенню їх прав і можливостей; участь у регіональних та міжнародних угодах; гуманітарна та військова допомога Україні в боротьбі з агресією РФ.

Варто відзначити, що видобуток нафти та природного газу є найважливішим фактором зростання канадської економіки. Канада займає четверте місце у світі за обсягами виробництва нафтопродуктів та третє – з експорту нафти. Більшість енергоресурсів продається в США [15].

За оцінками Інституту світових ресурсів, що зіставив обсяги викидів парникових газів різних країн, Канада входить до десятки головних забруднювачів довкілля. У своїй платформі ліберали запропонували також заснувати у Канаді Центр передового досвіду НАТО в галузі клімату та безпеки (NATO Centre of Excellence on Climate and Security) для відпрацювання методів боротьби з екологічними загрозами [32]. Партія висловила готовність очолити коаліцію держав, відповідальних за швидке реагування під час кліматичних катастроф. Має місце перспектива поетапної відмови від використання енергетичного вугілля, де Канада починає скорочувати обсяг експорту енергетичного вугілля і припинить його постачання 2030 року.

Заплановано завершити розробку нової всеосяжної стратегії, націленої на поглиблення дипломатичних, економічних та військових відносин в АТР. Канада давно присутня у цьому регіоні. У роки холодної війни вона брала участь у плані Коломбо, в інших програмах допомоги країнам АТР та Східної Азії, у війні Кореї 1950-1953 рр., у миротворчих операціях. З 1977 р. вона має статус діалогового партнера АСЕАН (Асоціації держав Південно-Східної Азії - ASEAN). Для налагодження ділових зав'язків восени 2021 р. Оттава розпочала переговори з АСЕАН щодо укладання угоди про вільну торгівлю [13].

Канада – член багатьох регіональних угод. У 1989 р. вона була однією з засновників АТЕС (Азіатсько-Тихоокеанського економічного співробітництва – АРЕС). Нині на частку країн АТЕС припадає понад 82% загального обсягу товарообігу Канади, а їх прями інвестиції в економіку Канади склали у 2020 р. 564 млрд дол. [54].

Найбільша в АТР угода - про Транстихоокеанське партнерство, (ТТП (TPP), заразвоно називається «Всеосяжне і прогресивне Транстихоокеанське партнерство») канадська делегація підписала у лютому 2016 року і, незважаючи на вихід із нього США у 2017 р., зберегла свою участь у ньому [33].

Водночас політичний діалог із країнами АТР розвивався не завжди успішно.

У Канаді дуже болісно сприйняли відмову керівництва АСЕАН підтримати заявку Оттави на вступ до Східноазіатського саміту, створеного у 2005 р. країнами Південно-Східної Азії (пізніше до них приєдналися США та Росія). АСЕАН пояснила реакцію на запит Канади її невисокою залученістю до відносин регіону.

Постійною складовою зовнішньої політики Канади є її відносини з США та союзниками по НАТО. У тандемі з ними ліберали планують боротися із погрозами національної безпеки, що походять від можливих кібератак, екологічних катастроф та дій авторитарних держав, до яких віднесено Китай, Іран та Росію [8].

Канада надає Україні матеріальну допомогу, на яку Оттава виділила з січня 2014 р. понад 890 млн дол. Країнами було укладено Угоду про вільну торгівлю, що набула чинності у серпні 2017 року.

Важливим фактором, що впливає на формування української політики Оттави, є наявність у країні згуртованої, численної та різко антиросійсько налаштованої української діаспори. Для довідки: Канада – третя країна у світі за чисельністю українського населення (після України та Росії).

Відповідно, можна зазначити, що міжнародні економічні відносини Канади представлені всіма можливими її формами: міжнародною торгівлею (участь в СОТ, СЕТА, CUFTA, CUSMA, НАФТА); міжнародним обміном технологіями; міжнародною міграцією робочої сили; міжнародним рухом капіталів та міжнародними валютними і кредитними відносинами) (рис. 1.2).

Рис. 1.2 – Форми міжнародних економічних відносин Канади [4; 5; 11]

Сьогодні мета імміграційної системи Канади - стимулювати імміграцію молодих, двомовних та висококваліфікованих людей з метою нарощування людського капіталу в Канаді, що старіє. Щоб залучити мігрантів потрібного типу, Канада запровадила певні положення про освіту та навчання, які допомагають потенційним мігрантам, які мають досвід роботи, можуть отримати вищу освіту та вивчити англійську або французьку мови. Доступ до кваліфікованої роботи та соціальної мобільності серед новоприбулих перешкоджають такі фактори як труднощі з визнанням дипломів, високі вимоги до знання мов та загальної грамотності, гендерні та етнокультурні фактори.

Отже, можна зробити висновки, що основні напрями розвитку зовнішньої політики досліджуваної країни: розвиток міжнародних торговельних відносин (США, Мексика, членство в COT); військова допомога, участь в миротворчих військових операціях; співпраця із світом, пов'язана з піклуванням про навколишнє середовище; просування ідеї підтримки рівності жінок, розширенню їх прав і можливостей; участь у регіональних та міжнародних угодах; гуманітарна та військова допомога Україні в боротьбі з агресією РФ. Зовнішньополітичний

порядок денний уряду Дж. Трюдо зберігає наступність установок та містить нові підходи, сформовані з урахуванням реалій сучасного світоустрою. Відносно ослаблення американського лідерства у світі, все більше зміщення основної осі міжнародної політики та економіки в АТР, кризита розколи в європейських країнах, неухильне зниження статусу самої Канади у світі – все ці тенденції визначають контури та пріоритети зовнішньої політики третього уряду Дж. Трюдо. Схоже, що Оттава активно просуватиме свої інтереси в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні, який займав периферійне становище в системі. Одним із зовнішньополітичних пріоритетів Канади в АТР також використовуватиметься як майданчик для пошуку гостро необхідних їй нових партнерств і спілок, у тому числі для вступу до AUKUS. Гендерна та правозахисна складові, як і раніше, відіграватимуть важливу роль у міжнародній діяльності Канади, не тільки тому, що це традиційні сфери її зовнішньополітичної та дипломатичної активності, але й тому що вони дуже популярні серед канадської громадськості.

1.2 Становлення та розвиток зовнішньоторговельних відносин Канади в сучасному глобальному світі

Зовнішньоторговельна політика Канади останнім часом еволюціонувала через кілька послідовних стадій свого розвитку, що було пов'язано насамперед з особливостями суспільно-політичного, геополітичного та економічного розвитку цієї держави. Слід зазначити, що основні тенденції зовнішньої політики Канади протягом усього ХХ ст. варіювалися від прихильності імперської ідеї до набуття остаточного зовні – і внутрішньополітичного суверенітету у 1982 р., і вступ до найважливіших сучасних міжнародних організацій, у тому числі у G-7 і G-20 [18].

Проаналізуємо хронологію підписаних торговельних угод Канадою в призмі участі в різних міжнародних об'єднаннях та співпраці з іншими країнами (табл. 1.2).

Канада є членом Генеральної угоди з тарифів та торгівлі з 1 січня 1948 року. Саме Канада виступила з ініціативою створити нову структуру для регулювання

міжнародної торгівлі на початку 90-х років, після чого з 1 січня 1995 року є членом створеної Світової організації торгівлі (далі СОТ) [13; 18; 39].

Таблиця 1.2 – Хронологія підписання Канадою угод, участі в різних об'єднаннях в сфері міжнародної торгівлі[7; 13; 18; 39]

№ п/п	Роки	Подія
1	1947	Ухвалений «план Алана Еббота»
2	1947	Підписання Канадою Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ)
3	1948	Канада - член Генеральної угоди з тарифів та торгівлі
4	1959	Угода про спільне воєнне виробництво між США та Канадою
5	1959	Угода про співробітництво у використанні атомної енергії в мирних цілях (співпраця із ЄС)
6	1960	Вступ Канади в Європейську асоціацію вільної торгівлі (ЄАВТ)
7	1965	Підписана Угода про лібералізацію торгівлі продукцією автомобілебудування
8	1976	Канада стає учасником G-7
9	1980	Канада підписала Багатосторонню угоду з торгівлі цивільною авіатехнікою
10	1987	Підписана Угода про державні закупівлі в рамках СОТ
11	1988	Угода про вільну торгівлю між США та Канадою
12	1989	Канада стає країною-застовником АТЕС
13	1994	Угода про північноамериканську зону вільної торгівлі (НАФТА) між США, Канадою та Мексикою
14	1995	Канада стає членом Світової організації торгівлі (далі СОТ)
15	1996	Підписана Угода з інформаційних технологій (ІТА)
16	1999	Канада стає учасником G-20
17	2016	Підписана Канадою Всеосяжна економічна та торгова угода (СЕТА)
18	2016	Вступ Канади до Транстихоокеанського партнерства
19	2019	Підписання нової угоди USMCA

Основною регіональною організацією торгівлі, членом якої є Канада, є Північноамериканська зона вільної торгівлі (НАФТА). Ця угода встановлює зону вільної торгівлі між США, Канадою та Мексикою. Перший крок до економічної інтеграції – «план Алана Еббота», ухвалений 1947 року.

Передумовами до створення НАФТА був ряд історичних моментів [39]:

- 1947 р. Розроблено «План Еббота», передбачав стимулювання інвестиції США у провідні галузі Канади;
- 1959 р. Угода про спільне воєнне виробництво між США та Канадою;
- 1965 р. Двостороння угода про лібералізацію торгівлі продукцією автомобілебудування;

- 1988 р. Угода про вільну торгівлю між США та Канадою;
- 1994 р. Угода про північноамериканську зону вільної торгівлі (НАФТА) між США, Канадою та Мексикою;
- 2019 р. Підписання нової угоди USMCA.

До Другої світової війни Канада мала двох великих торговельних партнерів: Великобританію та США. Експорт до Великобританії перевищив імпорт ; зі США ситуація була протилежною. Після війни канадський британський ринок так і не відродився повністю. До кінця 20 століття Японія була другим за величиною торговим партнером Канади. Станом на 2020 рік ця позиція належала Китаю. Проте США все ще домінують у канадській торгівлі. Протягом багатьох років на торговельну політику Канади впливало у напрямку більш вільної торгівлі завдяки дотриманню Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ). Вперше він був складений у 1947 році; з тих пір він був змінений [44].

Основна мета НАФТА – стимулювати інвестиції США у провідні галузі канадської економіки. Наступний крок – укладена у 1965 році угода про лібералізацію торгівлі продукцією автомобілебудування, яка сприяла інтеграції багатьох інших галузей. Збільшення канадського експорту з часу вступу НАФТА в силу і пов'язане з цим зменшення дефіциту торговельного балансу набули характеру сталої тенденції, особливо сильно виявившись у таких областях як автомобільне обладнання (вантажні, легкові автомобілі та запчастини), машини та виробничі товари, видобутку алюмінієвої та залізняку та добрив [5].

Ядром торгівлі між Канадою та США як і раніше є машини та транспортне обладнання. З початку дії НАФТА канадський експорт у США промислових та виробничих товарів, на які зазвичай припадає найвищий ПДВ, постійно зростає. Однією з найважливіших переваг, які Канада придбала в НАФТА, був кращий доступ на мексиканський ринок. Канадські фірми отримали можливість збільшити обсяг продажів у секторах, доступ до яких раніше було закрито, таких як автомобілебудування, фінансові послуги, вантажоперевезення, енергетика та рибальство [7; 9; 21].

НАФТА значно підвищило привабливість Канади для іноземних інвесторів, одночасно забезпечуючи канадцям більше можливостей здійснювати вкладення економіки партнерів за угодою. Положення угоди забезпечують інвесторам значну впевненість і стабільність у прийнятті рішень тим, що гарантують справедливе, прозоре та недискримінаційне ставлення до інвесторів та їх інвестицій на всі території зони вільної торгівлі. Внесок НАФТА у підвищення продуктивності, що базується на зростанні конкуренції та кращих стартових цінових показниках, також викликав збільшення капітальних вкладень у Канаді.

Як зазначалося раніше, ЗВТ США-Канада утворилася 1 січня 1989 року. Таким чином, лібералізація торгівлі між двома країнами добре йшла або вже завершена на момент реалізації НАФТА. У ході дослідження було виявлено наслідки лібералізації торгівлі після підписання обох угод Канади [21].

Таким чином, можна зробити висновок, що НАФТА продовжує підтримувати принципи Світової організації торгівлі. По суті, НАФТА є проміжною ланкою між СОТ та Законодавством Канади, оскільки перевела механізми регулювання та здійснення торгівлі з глобального рівня на регіональний, а потім і локальний.

Завдяки участі та внеску в різні ініціативи СОТ Канада відіграє важливу роль у підтримці країн, що розвиваються, і найменш розвинених країн (НРС) у таких сферах, як: стійке економічне зростання, скорочення бідності, продовольча безпека, охорона навколишнього середовища [18; 37].

Канада робить внесок в ініціативи під керівництвом СОТ з моменту запуску програми «Допомога торгівлі» у 2005 році за допомогою таких інструментів, як: Фонду розвитку стандартів і торгівлі та покращеної інтегрованої структури [37].

Канада також підтримує просування тем торгівлі та розвитку в рамках переговорів СОТ з метою сприяння створенню багатосторонньої торговельної системи, доступної для всіх членів.

В рамках дослідження було розглянуто Європейську асоціацію вільної торгівлі (ЄАВТ) як партнера Канади у сфері торгівлі.

ЄАВТ була створена в 1960 році з метою створення зони вільної торгівлі, первісними членами були Данія, Великобританія, Норвегія, Швейцарія, Швеція, Австрія та Португалія. На сьогодні лише Ісландія, Норвегія, Швейцарія та Ліхтенштейн залишаються членами ЄАВТ [4].

Угода охоплює торгівлю промисловими товарами, включаючи рибу та інші морські продукти, а також перероблену сільськогосподарську продукцію. Основні сільськогосподарські продукти охоплюються угодами, укладеними на двосторонній основі між Канадою та Ісландією, а також Норвегією та Швейцарією в той же час, що й Угода про вільну торгівлю.

У ході дослідження було розглянуто та проаналізовано взаємодію Канади з Європейським Союзом. Було укладено Всеосяжну економічну та торгову угоду (далі СЕТА) – угоду про вільну торгівлю між Канадою та Європейським Союзом.

При дослідженні СЕТА було порушено питання щодо Транстихоокеанського партнерства (далі ТТП). ТТП – це преференційна торговельна угода між 12 країнами Азіатсько-Тихоокеанського регіону - між США, Японією, Канадою, Мексикою, Австралією, Новою Зеландією, Сінгапуром, Брунеєм, Чилі, Перу, Малайзією та В'єтнамом, метою якої є зниження тарифних бар'єрів, а також внутрішніх правил у країнах-учасницях у таких галузях як трудове право, екологія, інтелектуальна власність та ін. Угода про створення ТТП була підписана 4 лютого 2016 року в Окленді, Нова Зеландія [12; 50].

Встановлено, що активні прихильники створення ТТП вказують на велику вигоду від вступу Канади до цього торговельно-економічного блоку. Основним аргументом є масштаб нових ринків, до яких канадські експортери матимуть преференційний доступ (до закритих високими бар'єрами ринків Японії, Малайзії, В'єтнаму). Іншим аргументом є додаткова цінність угоди ТТП як зразка для переговорів Канади з новими партнерами (Індонезія, Тайвань та Китай).

Тим часом обрання Дональда Трампа президентом США у 2016 році зробило канадсько-американські відносини складнішими та складнішими, ніж будь-коли. Протекціоністський підхід Трампа до зовнішньої політики призвів до торговельних війн з Канадою на кількох фронтах; він запровадив тарифи на

канадську сталь, алюміній і пиломатеріали та націлився на молочну промисловість країни, яка підтримується управлінням постачанням. Він також реалізував свої погрози переглянути НАФТА та домагатися збільшення військових витрат від партнерів Америки по НАТО. Результатом першого стала Угода між Канадою, Сполученими Штатами та Мексикою (CUSMA). Переглянута та перейменована версія NAFTA набула чинності 1 липня 2020 року. Очікується, що CUSMA матиме лише помірний вплив на економічне зростання. Однак це може мати серйозний вплив на реструктуризацію економіки Північної Америки. Це також може обмежити варіанти політики Канади щодо переходу до нової економіки, заснованої на знаннях, даних та інтелектуальній власності [44].

1976 році Канада приєдналася до лідерів Франції, Німеччини, Італії, Японії, Сполученого Королівства та Сполучених Штатів для обговорення скоординованої відповіді на глобальні кризи, а в 1977 році Європейський Союз був запрошений взяти участь.

G7 – це форум, створений для відвертої та відкритої дискусії між лідерами, міністрами та політиками. Як член G7 Канада відіграє провідну роль на міжнародній арені та здатна просувати внутрішні та міжнародні пріоритети [43].

G7 забезпечує глобальне лідерство та слугує потужним каталізатором у питаннях, які пізніше розглядаються іншими форумами з більш широким глобальним та регіональним членством. G7 об'єднує розвинуті економіки світу, щоб впливати на глобальні тенденції та вирішувати поширені та наскрізні проблеми, а також глобальні кризи, що виникають.

На G7 Канада висунула свої внутрішні та міжнародні пріоритети, включаючи гендерну рівність, мир і безпеку, зміну клімату та розбудову сталої глобальної економіки. Прозора та інклюзивна взаємодія з канадськими та міжнародними зацікавленими сторонами допомогла Канаді досягти пріоритетів, які важливі для канадців.

На сьогодні Канада прийняла шість самітів G7: Шарлевуа, Квебек (2018 р.); Мускока, Онтаріо (2010 р.); Кананаскіс, Альберта (2002 р.); Галіфакс, Нова

Шотландія (1995 р.); Торонто, Онтаріо (1988 р.); Оттава-Монтебелло, Онтаріо-Квебек (1981 р.). Канада наступного разу прийматиме G7 у 2025 році [33].

Під час свого головування у G7 Канада продемонструвала світове лідерство, розробляючи інноваційні ініціативи для вирішення проблем глобальної безпеки та економічних криз, проблем охорони здоров'я та проблем розвитку, а також надихаючи прогрес у таких амбітних пріоритетах, як демократія, кібербезпека. G7 посилює зусилля Канади, наприклад, історичні інвестиції G7 у розмірі майже 3,8 мільярда доларів США в освіту для жінок і дівчат у кризових і конфліктних ситуаціях, зроблені під час саміту G7 у Шарлевуа у 2018 році.

Для Канади G20 є важливою платформою для впливу на глобальні економічні, фінансові та торговельні питання. Участь Канади дає можливість досягти консенсусу з членами щодо питань, пов'язаних з економічною стабільністю та зростанням у Канаді та в усьому світі. Це включає підтримку сталого зростання через підтримку міжнародної фінансової архітектури та відкритої, заснованої на правилах торгівлі та інвестицій.

На G20 Канада продовжує [13; 35; 48]:

- сприяти важливості економічних можливостей для своїх громадян, включаючи жінок і молодь;
- зміцнити свою відданість торгівлі;
- закликати до амбітних дій щодо клімату.

Цього року Канада та багато інших членів G20 намагалися притягнути Росію до відповідальності за її дії, включно з людськими жертвами та їхнім впливом на глобальну економічну стабільність за всіма елементами порядку денного G20, включаючи продовольчу та енергетичну безпеку.

Як член-засновник АТЕС, Канада має можливість подальшого зміцнення торговельних та економічних зв'язків з деякими найбільш динамічними економіками Азіатсько-Тихоокеанського регіону. АТЕС також служить платформою для обміну передовим досвідом із ключовими партнерами щодо торгівлі, економічної інтеграції та структурних реформ [6].

На 21 країну-члена припадає понад 60 відсотків світового економічного виробництва, 47 відсотків світової торгівлі та 38 відсотків населення світу.

У 2020 році на партнерів АТЕС припадало понад 82 відсотки загальної торгівлі товарами Канади. У 2020 році прямі іноземні інвестиції з економік АТЕС у Канаді становили 564 мільярди доларів. Чотири з п'яти найбільших торгових партнерів Канади є членами АТЕС (США, Китай, Мексика та Японія) [6; 14].

Понад 20 відомств-партнерів уряду Канади беруть участь у широкій програмі АТЕС, починаючи від митних процедур і нормативної реформи до розширення економічних можливостей жінок, психічного здоров'я та етики в галузі охорони здоров'я. У цьому відношенні АТЕС відіграє важливу роль як інкубатор ідей і надає Канаді можливість формувати торговельні пріоритети Азійсько-Тихоокеанського регіону.

Регіон АТЕС охоплює економіки, критичні для майбутнього економічного процвітання та інтересів безпеки Канади. Він залишається єдиною транстихоокеанською регіональною організацією, яка проводить зустрічі на рівні лідерів, на яких присутня Канада.

АТЕС дозволяє Канаді продовжувати брати участь у двосторонніх і багатосторонніх дискусіях та переговорах в одній із найбільших економічних зон світу, членами якої також є багато її ключових торгових партнерів. Щоб забезпечити врахування інтересів Канади в процесі прийняття рішень АТЕС, різні департаменти уряду Канади беруть активну участь у більш ніж 35 робочих групах і комітетах АТЕС [40].

Ринок ЄС, що складається з 27 держав-членів, є другим за величиною світовим торговим партнером Канади для товарів і послуг, а також другим за величиною партнером для двосторонніх прямих інвестицій після Сполучених Штатів.

Всеохоплюючу економічну та торговельну угоду між Канадою та Європейським Союзом (СЕТА) було підписано в 2016 році та тимчасово набуло чинності в 2017 році. СЕТА – це комплексна торговельна угода, яка вирішує або усуває бар'єри практично в усіх секторах та аспектах двосторонньої торгівлі між

Канадою та ЄС, створюючи нові комерційні можливості як для канадського, так і для європейського бізнесу. Двостороння торгівля товарами між Канадою та ЄС зросла на 33,7% за 5 років після тимчасового застосування СЕТА, і використання бізнесом преференцій СЕТА продовжує покращуватися в обох напрямках торгівлі.

Канада має міцну та успішну історію співпраці з ЄС у сфері науки, технологій та інновацій (STI). Це бере свій початок із підписання у 1959 році Угоди про співробітництво у використанні атомної енергії в мирних цілях і продовжується Угодою про наукове та технологічне співробітництво між Канадою та Європейським Співтовариством. Згідно з цією останньою угодою, Канада та ЄС встановили пріоритетні сфери співпраці в галузі НТІ в аерокосмічній галузі, сільському господарстві та агропродовольчій промисловості, Арктиці та морі (відповідно до Голуейської заяви про співробітництво в Атлантичному океані), інформаційно-комунікаційних технологіях, охороні здоров'я, мобільності дослідників та дослідницькій інфраструктурі [45].

Horizon Europe — це найбільша у світі програма фінансування досліджень та інновацій (з 2021 по 2027 роки) з бюджетом 95,5 млрд євро. Канадські дослідники та інноватори є активними учасниками цієї програми, і їх заохочують подавати заявки на останні конкурси проектів [32].

СЕТА відкрила для канадських експортерів нові можливості для ринку сільського господарства та агропродовольчої продукції в ЄС. Оскільки майже 94 відсотки тарифів на сільськогосподарську продукцію ЄС тепер безмитні, канадські експортери мають перевагу перед конкурентами в країнах, які не мають угоди про вільну торгівлю з ЄС. Імпорт до ЄС деяких агропродовольчих товарів підпадає під тарифи та/або тарифні квоти (TRQ) [37]. Однак СЕТА суттєво знизив або скасував тарифи на експорт сільськогосподарської продукції та морепродуктів до ЄС, а також необхідність проходження канадських харчових продуктів через механізм TRQ. Такі товари, як свинина та яловичина, наприклад, мають систему квот згідно з угодою СЕТА, яка вимагає від імпортерів подати заявку на імпорتنу ліцензію на певну кількість квот, якщо вони відповідають Правилам походження СЕТА.

Отже розглянувши питання розвитку зовнішньоторговельних відносин Канади в сучасному глобальному світі, можемо виокремити наступні стратегічні партнери даної країни (рис. 1.3):

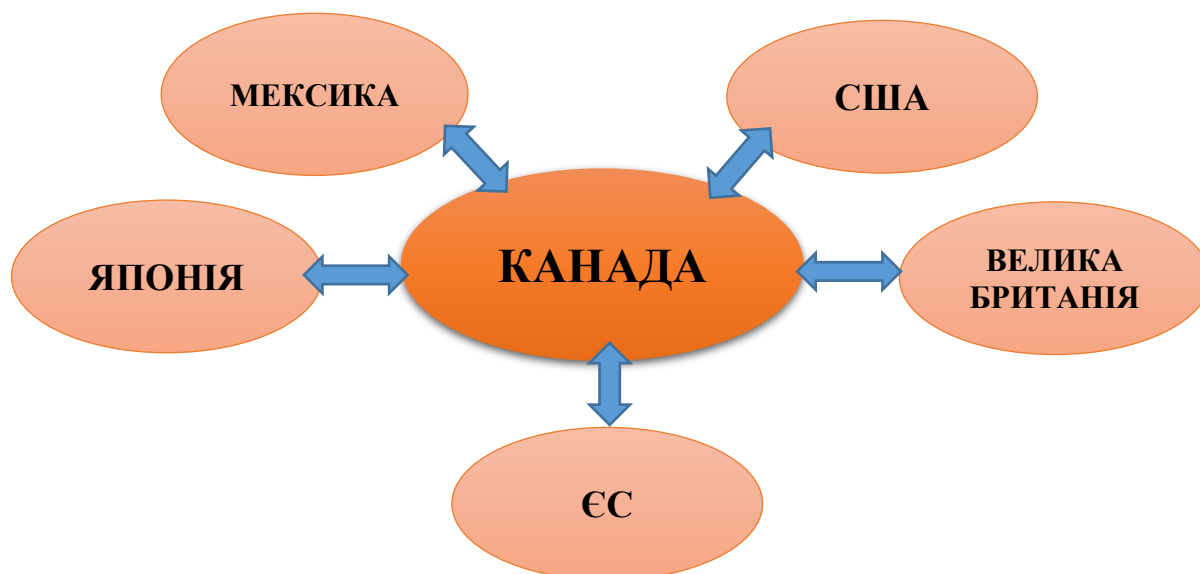

Рис. 1.3. – Основні стратегічні партнери Канади в міжнародній торгівлі [37]

Отже, можна зробити висновки, що основною регіональною організацією торгівлі, членом якої є Канада, є Північноамериканська зона вільної торгівлі (НАФТА). Ця угода встановлює зону вільної торгівлі між США, Канадою та Мексикою. Однією з найважливіших переваг, які Канада придбала в НАФТА, був кращий доступ на мексиканський ринок. Канадські фірми отримали можливість збільшити обсяг продажів у секторах, доступ до яких раніше було закрито, таких як автомобілебудування, фінансові послуги, вантажоперевезення, енергетика та рибальство. Канада також підтримує просування тем торгівлі та розвитку в рамках переговорів СОТ з метою сприяння створенню багатосторонньої торговельної системи, доступної для всіх членів. На G7 Канада висунула свої внутрішні та міжнародні пріоритети, включаючи гендерну рівність, мир і безпеку, зміну клімату та розбудову сталої глобальної економіки. Для Канади G20 є важливою платформою для впливу на глобальні економічні, фінансові та торговельні питання. Участь Канади дає можливість досягти консенсусу з членами щодо питань, пов'язаних з економічною стабільністю та зростанням у Канаді та в усьому

світі. АТЕС дозволяє Канаді продовжувати брати участь у двосторонніх і багатосторонніх дискусіях та переговорах в одній із найбільших економічних зон світу, членами якої також є багато її ключових торгових партнерів. Основними стратегічними партнерами Канади є США, Мексика, Японія, ЄС та велика Британія.

1.3 Участь Канади у міжнародних інтеграційних союзах

Канада є активним учасником не лише угод та об'єднань не лише в призмі міжнародної торгівлі, а й успішно бере участь в інших міжнародних інтеграційних союзах. Одним із пріоритетних союзників для Канади є Європейський Союз (ЄС). Відносини між Канадою та ЄС базуються на спільних цінностях, довгій історії тісної співпраці та міцних зв'язках між людьми. Відносини з ЄС є найдавнішими офіційними відносинами, які ЄС має з будь-якою промислово розвинутою країною, починаючи з 1959 року [4]. Завдяки Угоді про стратегічне партнерство між Канадою та ЄС і Всеосяжній економічній і торговельній угоді між Канадою та ЄС (СЕТА) дані сторони співпрацюють тісніше, ніж будь-коли, по всьому спектру політики, включаючи зовнішню політику, міжнародний мир і безпеку, торгівлю та інвестиції та співпрацю в галузі розвитку.

У табл. 1.3 було досл історію розвитку співпраці Канади з Європейським Союзом.

Таблиця 1.3 – Історія розвитку співпраці Канади з Європейським Союзом [4]

№ п/п	Рік	Подія
1	1959	Угоду про співпрацю у використанні атомної енергії в мирних цілях
2	1976	Угода про комерційне і економічне співробітництво, створено Спільний комітет зі співробітництва. Проте ця угода не виправдала надій канадців, і Європа не стала «противагою».
3	1990	Укладання Трансатлантичної Декларації про економічне співробітництво
4	1996	Укладання Спільної політичної декларації про відносини ЄС і Канади та План дій Канади та ЄС дозволили сформулювати цілі щодо розширення відносин не тільки в торговельно-економічній сфері, але і в галузі внутрішньої та зовнішньої політики.

5	Жовтень 1999	Канадський уряд оголосив про початок переговорів з державами Європейської Асоціації Вільної Торгівлі – ЄАВТ (Ісландія, Ліхтенштейн, Норвегія та Швейцарія).
6	2017	Угода про стратегічне партнерство(SPA)

Офіційно відносини Канади і ЄС розпочалися з 1959 року, коли вони підписали Угоду про співпрацю у використанні атомної енергії в мирних цілях. Канада є одним із офіційних стратегічних партнерів ЄС.

Угоду про стратегічне партнерство(SPA) було підписано одночасно з СЕТА та встановлює основу для політичних відносин Канади. Вона також тимчасово застосовується з квітня 2017 року [4; 41]. Ця угода передбачає регулярні діалоги, починаючи від саміту лідерів і зустрічей міністрів закордонних справ до зустрічей на рівні експертів у конкретних сферах політики та співпраці, таких як безпека та оборона, розвиток, зміна клімату та чиста енергія, цифровий перехід і громадське здоров'я.

З 2017 року діапазон двосторонніх діалогів розширився й охоплює 28 різних тематичних питань і географічних областей, залучаючи Міністерство глобальних справ Канади та вісім інших федеральних департаментів або агенцій. SPA поглибила вже тісне партнерство між Канадою та ЄС у всьому спектрі політики, і має інституціоналізовані механізми, за допомогою яких Канада офіційно взаємодіє з ЄС з повного спектру неекономічних питань. Угода SPA Канади є найповнішою та найамбітнішою серед угод ЄС зі стратегічними партнерами.

Щорічне засідання «Спільного міністерського комітету», яке об'єднує міністра закордонних справ Канади та Верховного представника ЄС із закордонних справ і політики безпеки/віце-президента Європейської комісії (HRVP) розглядає динамічні відносини між ЄС і Канадою та визначають шлях на майбутнє [32].

Безліч офіційних і неофіційних двосторонніх зустрічей також відбувається на полях інших міжнародних форумів, де представлені як Канада, так і Європейський Союз. Дана обширна структура для консультацій робить двосторонні відносини між Канадою та ЄС одними з найбільш структурованих між Канадою на міжнародній арені.

Із зростанням ролі Європейського Союзу у зовнішній політиці зросла й співпраця Канади у цій сфері. Запобігання конфліктам і розширення міжнародного співробітництва для більш ефективного врегулювання криз стали центральним компонентом політичного діалогу Канади.

З 2003 року Канада брала участь у 12 цивільних і військових місіях ЄС в Африці, Азії, Європі та на Близькому Сході. Зараз Канада надає поліцейських для цивільних місій ЄС в Україні, Малі та на Західному березі [41].

Канада та ЄС регулярно обмінюються думками та співпрацюють для просування прав людини. Канада веде структурований діалог на експертному рівні з питань прав людини та має спільні пріоритети в ООН та на інших багатосторонніх форумах. ЄС є рішучим прихильником ініціативи Канади щодо боротьби зі свавільними затриманнями за вплив на відносини між державами.

Важливою сферою спільних дій Канади та ЄС для просування демократії є спостереження за виборами. З 2005 року Канада брала участь у понад 20 місіях ЄС зі спостереження за виборами.

Канада бере активну участь у багатосторонніх форумах, демонструючи відданість миру, безпеці, стійкості та процвітанню (рис. 1.4);

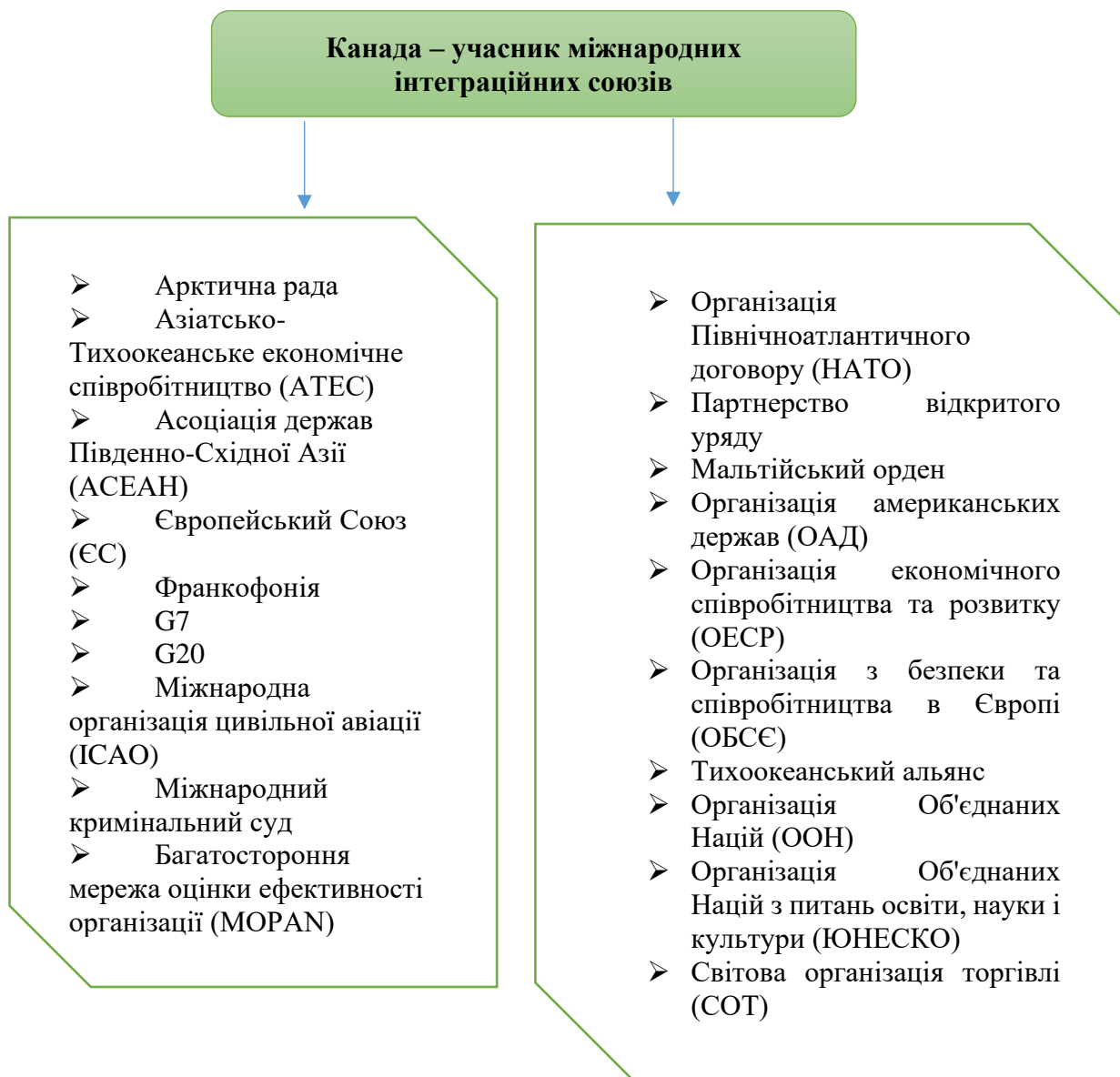

Рис. 1.4 – Перелік міжнародних інтеграційних союзів, де Канада є учасником [4; 5; 8; 17; 25; 34; 49]

Канада є однією з 20 країн-засновників Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Подібно до того, як Канада була віддана зміцненню економічної співпраці в рамках Плану Маршалла, Канада внесла свій внесок у створення ОЕСР з метою сприяння економічному зростанню як шляху до стабільності. У Канаді три рівні уряду та близько тридцяти окремих федеральних урядових департаментів/агенцій залучені до роботи ОЕСР. Канада дуже активна в ОЕСР на рівні комітетів, і наразі канадці очолюють декілька комітетів і робочих

груп. Канада посідає сьоме місце за розміром нарахованих внесків до ОЕСР, сплачуючи 3,84% внесків у бюджет країн-членів [21].

Робота ОБСЄ добре узгоджується з пріоритетами зовнішньої політики Канади: забезпечення прав людини та основних свобод; допомога нестабільним державам і регіонам; підтримка розбудови демократії та верховенства права; дотримання гендерних питань та різноманітності; зміцнення регіонального потенціалу у запобіганні конфліктам, сталому розвитку та належному управлінні.

Будучи шостим за розміром фінансовим внеском до ОБСЄ, Канада є одним із головних прихильників ОБСЄ з точки зору встановлених внесків, а також позабюджетного фінансування, її програм і діяльності на місцях. Члени Палати громад і Сенату Канади також беруть активну участь у роботі Парламентської асамблеї ОБСЄ в Копенгагені.

Канада представлена делегацією в ОБСЄ у Відні, Австрії. Ця делегація бере участь в офіційних і неофіційних засіданнях ОБСЄ, включаючи щотижневі засідання Постійної ради ОБСЄ та Форуму співробітництва в галузі безпеки. Делегація просуває цілі канадського уряду та пріоритети зовнішньої політики щодо безпеки, прав людини та демократичного розвитку в рамках організації та бере участь у політичному та безпековому діалозі з іншими державами-учасницями ОБСЄ [43].

Організація американських держав (ОАД) є важливою багатосторонньою організацією для просування цілей Канади щодо збільшення взаємних економічних можливостей, зміцнення безпеки та інституцій, а також сприяння тривалим відносинам.

Канада надає велике значення побудові та розвитку відносин із партнерами в Північній і Південній Америці. У цих зусиллях міжамериканські установи, такі як Міжамериканська комісія з прав людини, Міжамериканська комісія у справах жінок, Міжамериканський банк розвитку та Панамериканська організація охорони здоров'я, також є ключовими форумами для співробітництва півкуль.

Найбільше Канада бере участь в ОАД у сферах демократії, прав людини та безпеки. Конкретними пріоритетами Канади в ОАД є [43; 48]:

- сприяти створенню стабільної основи для Міжамериканської системи прав людини на підтримку різноманітності та плюралізму;
- сприяти розвитку демократії, управління, громадської безпеки та безпеки шляхом співпраці з міжамериканськими органами та установами; і
- підтримувати багатосторонні дії в Північній і Південній Америці для просування глобальних цілей сталого розвитку, включаючи сприяння економічному зростанню та створенню нових можливостей.

Ряд заходів Канади стосуються всіх трьох цих пріоритетів. Наскрізними тематичними сферами Канади є інституційне зміцнення, права людини, гендерні питання та корінне населення, безпека та громадська безпека, а також узгодження з Цілями сталого розвитку до 2030 року [21].

З моменту приєднання до ОАД у 1990 році Канада зробила значний внесок у колективні досягнення ОАД, у тому числі шляхом створення Міжамериканської демократичної хартії, прийняття Соціальної хартії американського континенту та розробки Декларації безпеки в Америці. Щоб забезпечити ефективну роль ОАД, Канада сприяла інституційній реформі. Канада також співпрацює з ОАД, щоб сприяти як сталому розвитку, так і зростанню за рахунок справедливості [8].

Завдяки своїй дипломатичній участі та фінансовій підтримці Канада зробила внесок у розробку політики та реалізацію проектів у сферах, що представляють для Канади ключові інтереси, які доповнюють і посилюють вплив двосторонніх інтервенцій Канади в регіоні.

У 2008 році Канада встановила офіційні відносини з Суверенним військовим госпітальєрським орденом Святого Іоанна Єрусалимського, Родосського та Мальтійського шляхом обміну листами між міністром закордонних справ Канади та великим магістром ордена [35].

Заснований у 1048 році як чернеча громада, присвячена допомозі хворим і нужденним, Орден спочатку був відомий як Орден госпітальєрів Святого Іоанна Єрусалимського. У середні віки він перетворився на релігійний і військовий лицарський орден Римсько-католицької церкви, який сьогодні широко відомий як

Суверенний військовий Мальтійський орден (SMOM). Це єдиний наступник оригінального ордену 1048 року.

Орден продовжує свою медичну та гуманітарну діяльність і сьогодні, допомагаючи жертвам збройних конфліктів і стихійних лих, надаючи медичну допомогу, піклуючись про біженців, розподіляючи медикаменти та базове обладнання для виживання. Через свою програму сприяння розвитку Канада співпрацює з Орденем у багатьох частинах світу, зокрема надаючи гуманітарну допомогу [35].

Партнерство відкритого уряду (OGP) є провідною глобальною багатосторонньою ініціативою, спрямованою на відкритий уряд. Його основна мета полягає в тому, щоб уряди взяли на себе зобов'язання сприяти прозорості, розширювати можливості громадян, боротися з корупцією та використовувати нові технології для зміцнення управління в партнерстві з громадянським суспільством і приватним сектором. У жовтні 2018 року Канада стала співголовою Партнерства відкритого уряду.

OGP визнала Канаду лідером у ряді напрямків [41]:

- Відкриті дані: Канада продовжує займати високі позиції в міжнародних індексах, які оцінюють впровадження зусиль щодо відкритих даних. Канада посіла друге місце в Барометрі відкритих даних 2016 року.

- Результати та виконання: У рамках звітування Канади про свій Третій дворічний план перед OGP, Рада фінансів Канади Секретаріат запусив відкритий інструмент відстеження виконання зобов'язань уряду. Трекер надає щоквартальні оновлення щодо прогресу у виконанні відкритих державних зобов'язань Канади, що виходить за рамки вимог OGP щодо щорічних звітів про самооцінку прогресу впровадження.

- Міжурядова взаємодія: OGP високо оцінив Канаду за її прагнення співпрацювати з субнаціональними урядами для гармонізації підходів до відкритих даних у всій Канаді з метою пілотування федеративної служби пошуку відкритих даних.

- Консультації та залучення: Країни ОGP високо оцінили Канаду за її прагнення проводити консультації та взаємодіяти з громадянами, включаючи активні консультації на ранніх етапах перегляду основних політик (наприклад, огляди політики щодо оборони, міжнародного розвитку та Арктики).

Канада була одним із засновників Альянсу і залишається членом з моменту його створення. НАТО робить значний внесок у міжнародний мир і безпеку і є наріжним каменем політики безпеки та оборони Канади.

Пріоритетом Канади для НАТО є забезпечення того, щоб Альянс залишався сучасним, гнучким, здатним протистояти поточним і майбутнім загрозам. Ця мета керує всіма зусиллями Канади щодо трансформації НАТО, реформування та партнерства з країнами, що не входять до НАТО [35].

Збройні сили Канади є одними з найбільш активних, гнучких, придатних до розгортання та оперативних збройних сил НАТО, і Канада пишається тим, що брала участь майже в кожній операції НАТО з часу заснування Альянсу понад сім десятиліть тому. Участь Канади в операціях НАТО по всьому світу є прикладом відданості Альянсу.

Отже, можна зробити висновки, що Канада є активним учасником не лише угод та об'єднань не лише в призмі міжнародної торгівлі, а й успішно бере участь в інших міжнародних інтеграційних союзах. Одним із пріоритетних союзників для Канади є Європейський Союз (ЄС). Офіційно відносини Канади і ЄС розпочалися з 1959 року, коли вони підписали Угоду про співпрацю у використанні атомної енергії в мирних цілях. Канада є одним із офіційних стратегічних партнерів ЄС. Угоду про стратегічне партнерство (SPA) було підписано одночасно з СЕТА та встановлює основу для політичних відносин Канади. Із зростанням ролі Європейського Союзу у зовнішній політиці зростає й співпраця Канади у цій сфері. Запобігання конфліктам і розширення міжнародного співробітництва для більш ефективного врегулювання криз стали центральним компонентом політичного діалогу Канади. Канада бере активну участь у багатосторонніх форумах, демонструючи відданість миру, безпеці, стійкості та процвітанню. Канада є однією з 20 країн-засновників Організації економічного співробітництва

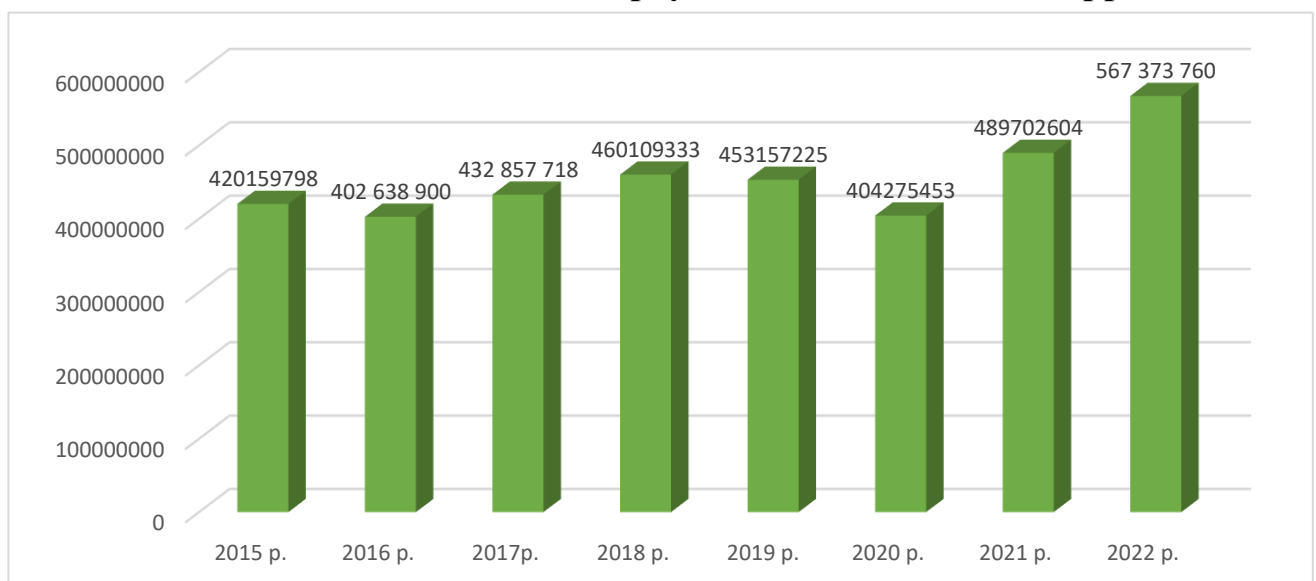
та розвитку (ОЕСР). Робота ОБСЄ добре узгоджується з пріоритетами зовнішньої політики Канади: забезпечення прав людини та основних свобод; допомога нестабільним державам і регіонам; підтримка розбудови демократії та верховенства права тощо. З моменту приєднання до ОАД у 1990 році Канада зробила значний внесок у колективні досягнення ОАД, у тому числі шляхом створення Міжамериканської демократичної хартії, прийняття Соціальної хартії американського континенту та розробки Декларації безпеки в Америці.

РОЗДІЛ 2. МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНИХ ВІДНОСИН КАНАДИ НА ГЛОБАЛЬНИХ РИНКАХ

2.1 Аналіз стану та тенденції розвитку зовнішньої торгівлі Канади в умовах глобалізації

Проведемо дослідження обсягу імпорту Канади за 2015-2022 рр. (рис. 2.1). Так, встановлено, що даний показник характеризується рівномірним розвитком, не спостерігається різких коливань. Відповідно, у 2015 р. імпорт становив 420159798 тис. дол. США, у 2017 р. – 432857718 тис. дол. США, у 2020 р. (в період поширення пандемії COVID-19) зафіксований спад до 404275453 тис. дол. США, проте 2021-2022 рр. свідчать про нарощування обсягів імпорту досліджуваною країною (у 2021 р. – 489702604 тис. дол. США, у 2022 р. – 567373760 тис. дол. США).

Рис. 2.1 – Загальний обсяг імпорту Канадою за 2015-2022 рр., тис. дол.

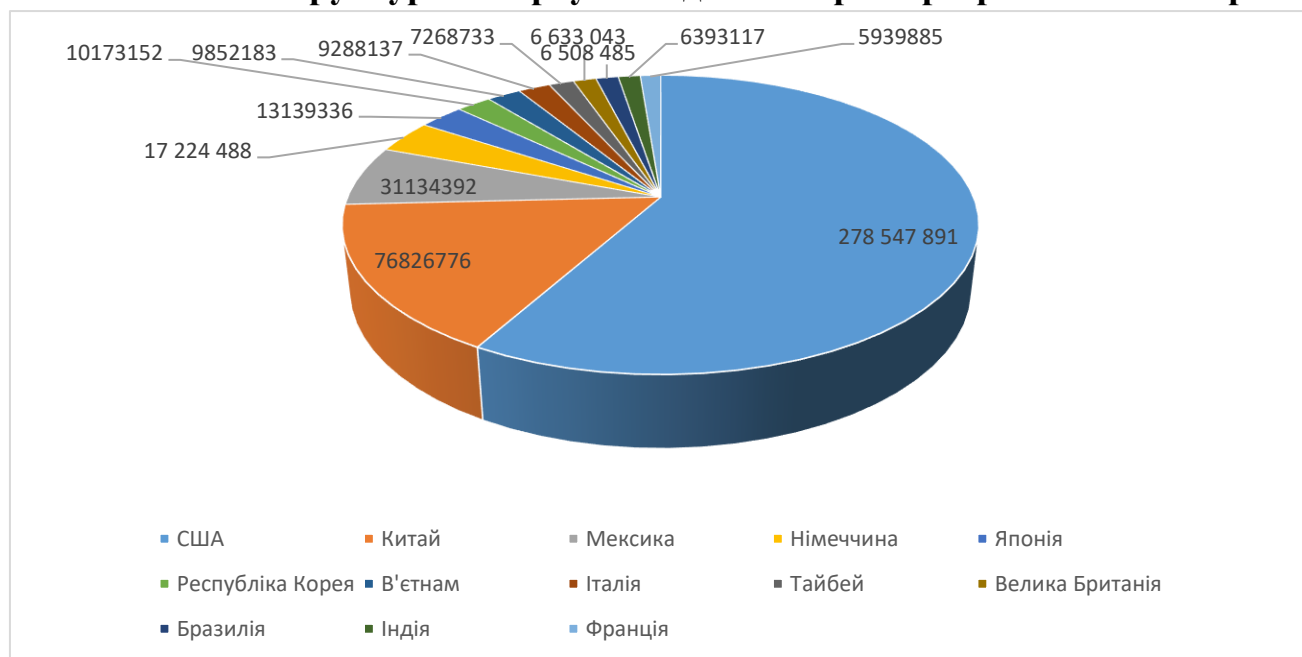

США [56]

На основі даних рис. 2.1 проведемо аналіз імпорту Канади в розрізі основних країн-партнерів за результатами 2022 року (рис. 2.2). Беззаперечним країною-лідером, звідки Канада імпортує товари є США (обсяг становив 278547891 тис. дол. США із загального показника 567373760 тис. дол. США), на другому місці

Китай (76826776 тис. дол. США), Мексика (31134392 тис. дол. США) та Німеччина (17224488 тис. дол. США).

Рис. 2.2 – Структура імпорту Канадою товарів в розрізі основних країн-

партнерів за 2015-2022 рр., тис. дол. США [56]

Проведемо аналіз структури імпорту Канадою за видами товарів за 2018-2022 рр. (табл. 2.1). Канада найбільш імпортує такі товари як машини, механічні пристрої, ядерні реактори, котли (за 2022 рік обсяг яких становив 80185342 тис. дол. США), далі йдуть транспортні засоби із показником 78831011 тис. дол. США. В цілому, спостерігається ріст динаміки імпорту по кожній із товарних позицій за 2015-2022 р.

Таблиця 2.1 – Структура імпорту Канадою за видами товарів за 2018-2022 рр., тис. дол. США [56]

Товар		Роки				
Код	Найменування	2018	2019	2020	2021	2022
1	2	3	4	5	6	7
	Загальна сума імпорту товарів	460109333	453157225	404275453	489702604	567373760
84	Машини, механічні пристрої, ядерні реактори, котли	68990383	69213760	61089554	70754506	80185342

Продовження таблиці 2.1

1	2	3	4	5	6	7
87	Транспортні засоби	75416831	74437306	55946106	67421149	78831011
85	Електричні машини та обладнання	44930601	44164737	39523005	46216352	53046438
27	Мінеральне паливо, нафтопродукти	36727553	33230646	20098835	30310153	44814038
39	Пластмаси та вироби з них	17001357	16359458	15976276	20490963	22526223
30	Фармацевтична продукція	12558779	13856742	14303000	18479195	19999182
71	Натуральні або культивовані перли	8804328	10329746	17383535	18699740	18980530
90	Оптичні, фотографічні, кінематографічні, вимірювальні пристрої	12605026	12641746	11440162	13349616	14474270
73	Вироби з чавуну або сталі	10811312	10325229	8820907	11383288	14060433

Крім того, гарний розвиток має імпорт мінерального палива і нафтопродуктів (у 2015 р. обсяг імпорту становив 36727553 тис. дол. США, а у 2022 р. – 44814038 тис. дол. США). Вироби з чавуну або сталі також активно імпортуються Канадою (за 2022 рік – на 14060433 тис. дол. США, а за 2015 р. лише 10811312 тис. дол. США). Достатньо вагому частку в структурі імпорту товарів займають натуральні або культивовані перли (починаючи з 2015 року обсяг імпорту збільшився майже на 10000000 тис. дол. США та у 2022 році становить 18980530 тис. дол. США).

На рис. 2.3 графічно зображено структуру найбільш імпортованих товарів Канадою за 2022 рік. В цілому, представлена структур містить рівномірні частки серед таких груп товарів, як: машини, механічні пристрої, ядерні реактори, котли; транспортні засоби; електричні машини та обладнання; мінеральне паливо, нафтопродукти.

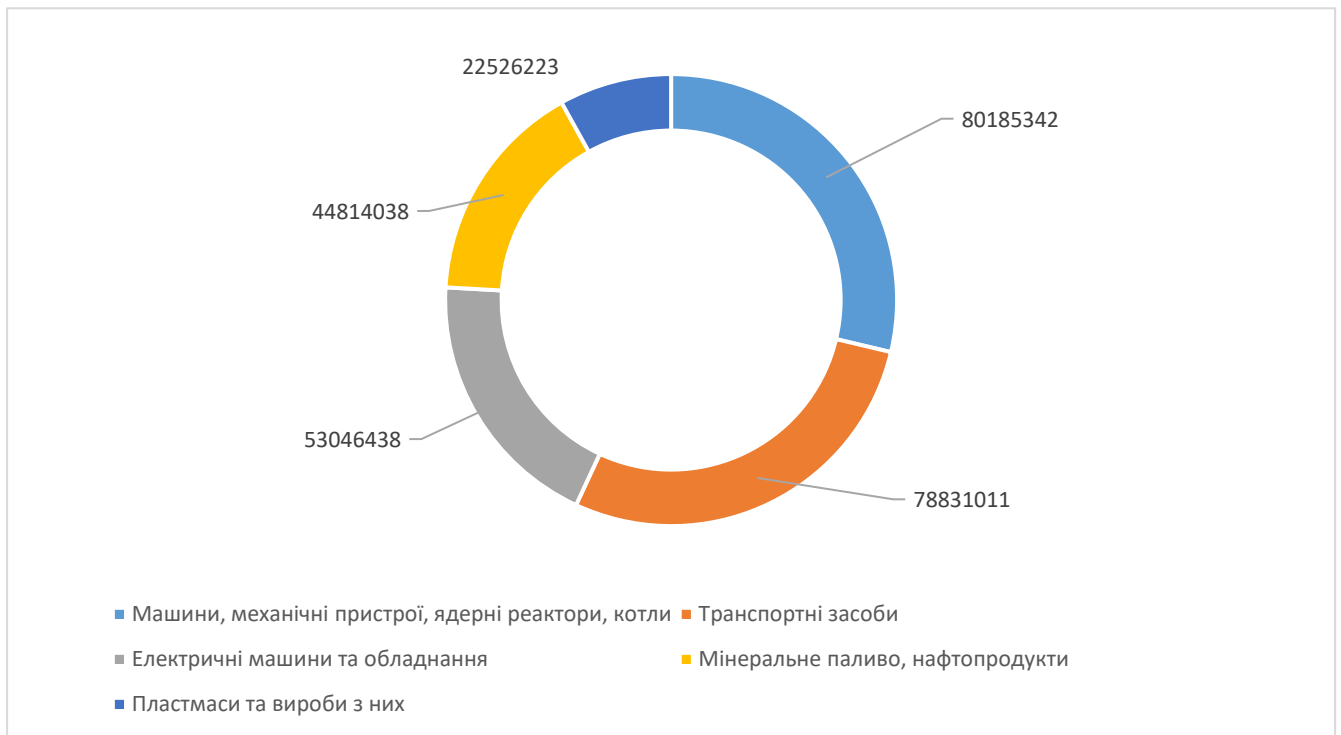

Рис.2.3 – Структура найбільш імпортованих товарів Канадою за 2022 рік, тис. дол. США [56]

Аналогічно дослідженню імпорту товарів, проведемо аналіз і структури послуг, що імпортуються Канадою (табл. 2.2). Найвищі показники імпорту послуг спостерігаються у 2018 р. (122158000 тис. дол. США) та 2019 р. (126329000 тис. дол. США). Самі великі обсяги імпорту серед послуг займають комерційні послуги протягом аналізованого періоду.

Таблиця 2.2 – Структура імпорту Канадою за видами послуг за 2017-2021 рр., тис. дол. США [56]

Послуга		Роки				
Код	Найменування	2017	2018	2019	2020	2021
1	2	3	4	5	6	7
	Загальна сума імпорту послуг	111 892 000	122 158 000	126 329 000	97 928 000	104 903 000
	Комерційні послуги	110 913 000	120 965 000	125 173 000	96 879 000	103 699 000
10	Інші бізнес-послуги	20 590 000	24 779 000	27 292 000	27 772 000	30 882 000
3	Транспорт	22 312 000	24 720 000	24 583 000	17 344 000	21 113 000
8	Плата за використання інтелектуальної власності	11 823 000	12 719 000	13 083 000	13 684 000	16 311 000
7	Фінансові послуги	8 589 000	9 416 000	8 916 000	9 865 000	10 169 000

Продовження таблиці 2.2

1	2	3	4	5	6	7
9	Телекомунікаційні, комп'ютерні та інформаційні послуги	5 891 000	7 266 000	7 851 000	8 003 000	8 532 000
4	Подорожі	34 678 000	34 527 000	35 349 000	12 081 000	7 668 000
6	Страхові та пенсійні послуги	3 643 000	4 025 000	3 949 000	3 956 000	4 542 000
11	Персональні, культурні та рекреаційні послуги	2 371 000	2 531 000	2 977 000	3 323 000	3 843 000
12	Державні товари та послуги	979 000	1 193 000	1 156 000	1 050 000	1 205 000
2	Послуги з технічного обслуговування та ремонту	726 000	761 000	830 000	482 000	387 000
5	Будівництво	290 000	222 000	338 000	368 000	251 000

Графічно структуру імпорту послуг Канадою у 2022 році представлена на рис. 2.4:

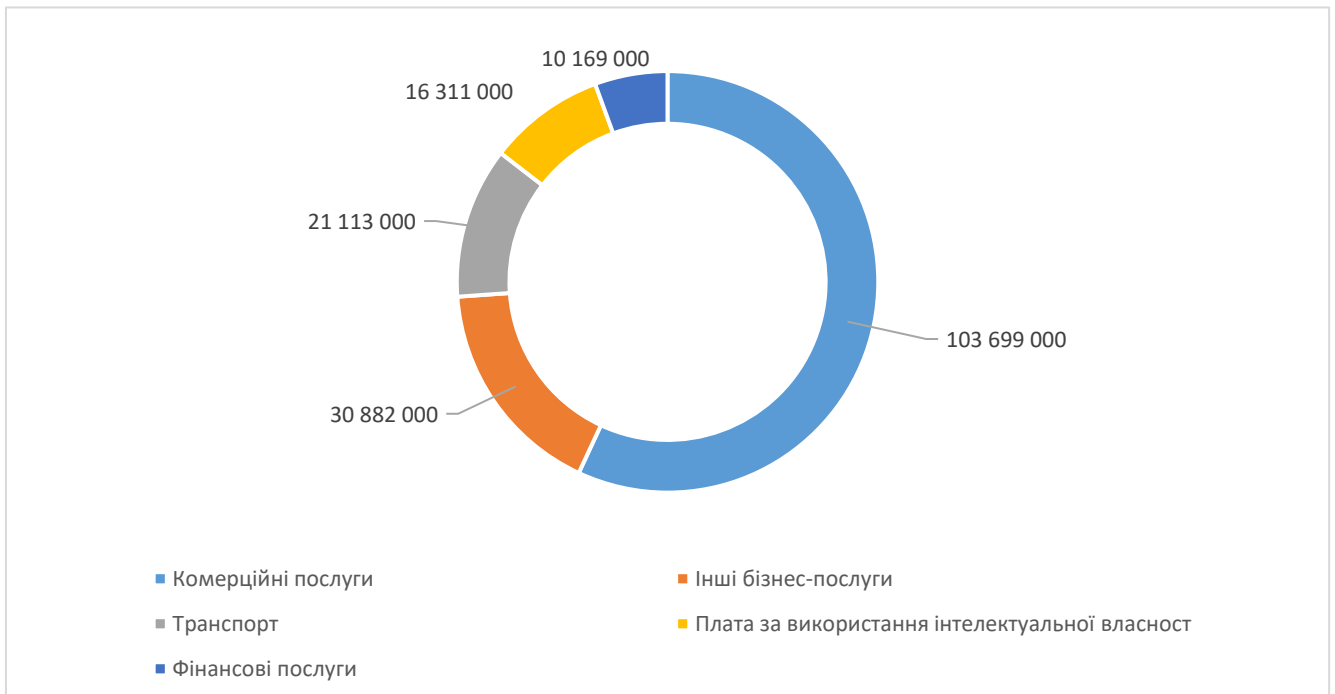

Рис. 2.4 – Структура найбільш імпортованих послуг Канадою за 2022 рік, тис. дол. США [56]

Визначивши особливості імпорту Канади, дослідимо також і розвиток експорту даної країни в призмі глобалізаційних процесів.

Варто відзначити, що як для імпорту, так і для експорту характерні незначні коливання (рис. 2.5). 2020 рік і для експортних операцій був одним з найгірших (обсяг становив 389850223 тис. дол. США). Однак, починаючи з 2021 року спостерігається активний ріст експорту товарів: 503887613 тис. дол. США, а у 2022 році – 596948783 тис. дол. США.

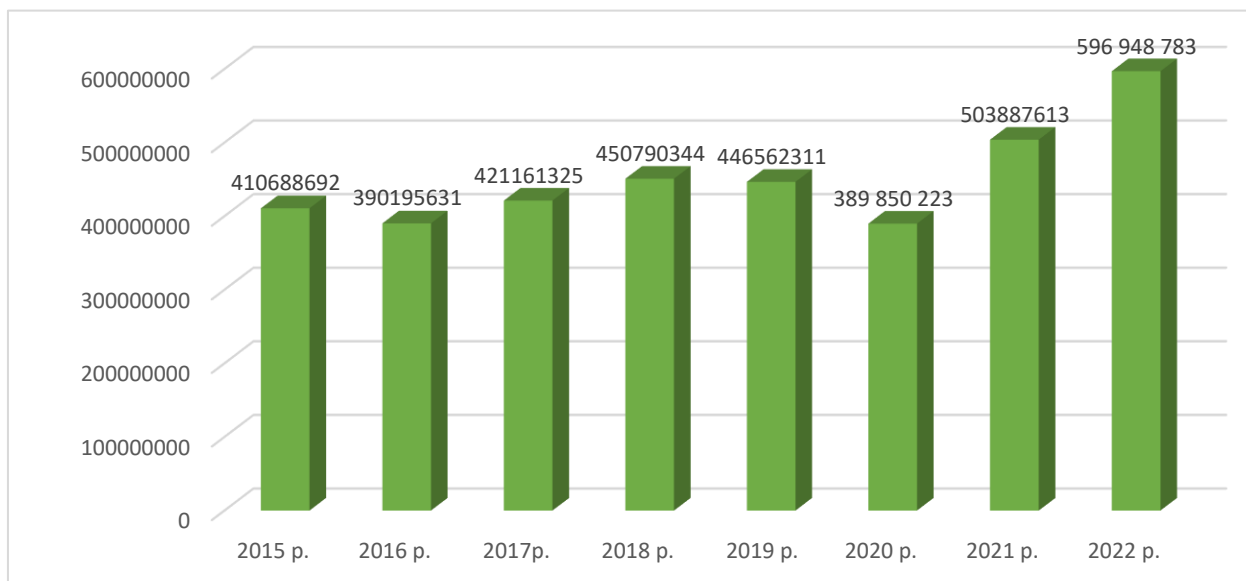

Рис. 2.5 – Загальний обсяг експорту Канадою за 2015-2022 рр., тис. дол. США [56]

Проведемо аналіз географії здійснюваних експортних операцій Канадою у 2022 році (рис. 2.6). Відповідно встановлено, що як у випадку з імпортом, лідером являється США (частка експорту становить 77 %), далі рівними частками Канада експортує таким країнам, як: Китай (3,70 %), Велика Британія (2,30 %) та Японія (2,30 %). Найменше Канада здійснює експортні операції із Німеччиною (1 %), Нідерландами (0,80 %), Індією (0,70 %) та Бельгією (0,60 %). Мексика в експорті Канади посідає четверте місце із показником 2,3 %.

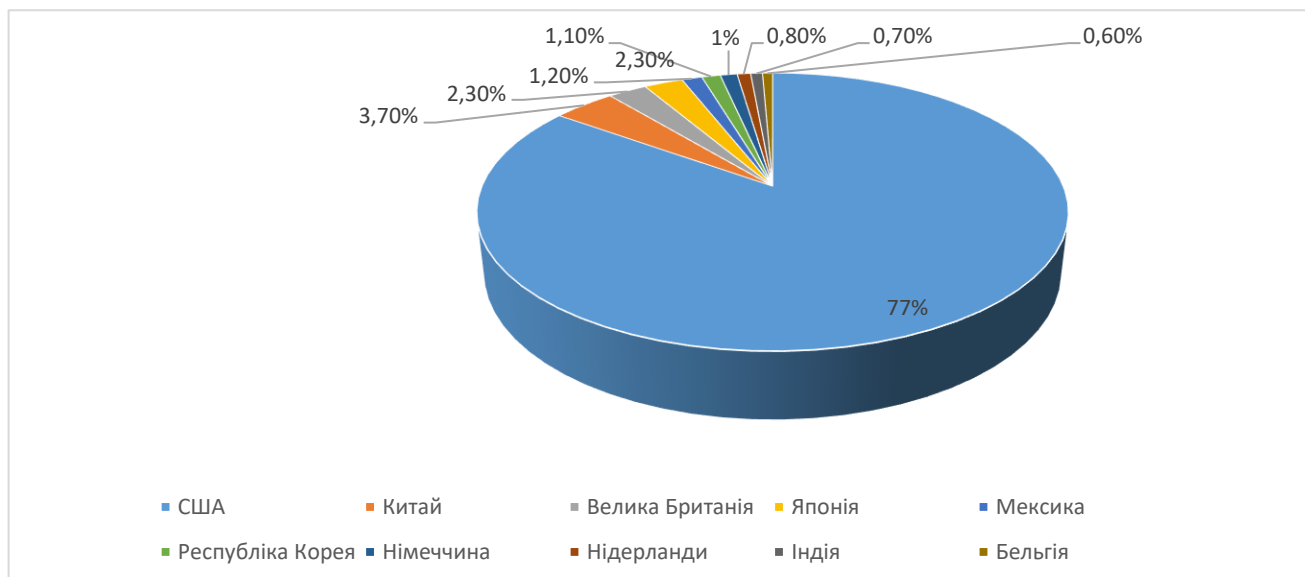

Рис. 2.6 – Частка у вартісному обсязі експорту Канади в розрізі країн за 2022 рр., у % [56]

Наступним етапом дослідження є аналіз структури експорту та імпорту Канади як товарів, так і послуг.

У табл. 2.3 визначена структура експорту Канадою за видами товарів за 2018-2022 рр. Встановлено, що серед товарної номенклатури найвищим показником експорту характеризується мінеральне паливо, нафтопродукти. Так, у 2018 році обсяг експорту становив 99281193 тис. дол. США, а у 2021 р. – 119 942 006 тис. дол. США, у 2022 р. – 180016430 тис. дол. США.

Таблиця 2.3 – Структура експорту Канадою за видами товарів за 2018-2022 рр., тис. дол. США [56]

Товар		Роки				
Код	Найменування	2018	2019	2020	2021	2022
1	2	3	4	5	6	7
	Загальна сума експорту товарів	450790344	446562311	389850223	503887613	596948783
27	Мінеральне паливо, нафтопродукти	99281193	98,433,244	68 869 484	119 942 006	180016430
87	Транспортні засоби	60486099	61438011	46173510	45751852	50317247
84	Машини, механічні пристрої, ядерні реактори	34460087	34773897	28814730	32 965 824	37675355

71	Натуральні або культивовані перли	18302307	21294078	22931002	24707673	23855305
----	-----------------------------------	----------	----------	----------	----------	----------

Продовження таблиці 2.3

1	2	3	4	5	6	7
99	Товари, в іншому місці не зазначені	20 436 985	21 889 905	20 052 908	21467014	21653152
44	Деревина та вироби з деревини	14290997	11704741	13422564	22528265	19848721
39	Пластмаси та вироби з них	13617516	12696200	12424585	16880589	17274763
85	Електричні машини та обладнання	13395189	13520439	11000489	12604788	14715743
76	Алюміній та вироби з нього	10010510	8326825	8342918	12183004	14152161

Крім того, чималий обсяг експортується транспортних засобів, крім залізничного, а саме: у 2019 р. - 61438011тис. дол. США, далі йде спад обсягів експорту – у 2020 р. – 46173510тис. дол. США, у 2021 р. -45751852тис. дол. США , а у 2022 році відбувається нарощування експорту даного виду товару 50317247тис. дол. США. Варто відмітити, такий товар як натуральні або культивовані перли також активно експортується Канадою (у 2022 році обсяг експорту становить 23855305тис. дол. США та посідає ТОП-5 товарів експорту за 2022 рік) (рис. 2.7).

Рис.2.7 – Структура найбільш експортованих товарів Канадою за 2022 рік, тис. дол. США [56]

Аналогічний аналіз проведемо і щодо експорту послуг Канадою за 2017 - 2021 рр. (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 – Структура експорту Канадою за видами послуг за 2017-2021 рр., тис. дол. США [56]

Послуга		Роки				
Код	Найменування	2017	2018	2019	2020	2021
	Загальна сума експорту послуг	94 612 000	105 359 000	112 771 000	93 801 000	103 790 000
	Комерційні послуги	93 334 000	104 060 000	111 421 000	92 777 000	102 648 000
10	Інші бізнес-послуги	26 745 000	29 463 000	31 563 000	32 612 000	36 139 000
4	Подорожі	24 998 000	27 312 000	29 776 000	13 506 000	13 066 000
9	Телекомунікаційні, комп'ютерні та інформаційні послуги	8 047 000	10 538 000	11 939 000	11 653 000	13 046 000
3	Транспорт	13 408 000	13 954 000	14 004 000	10 204 000	11 835 000
7	Фінансові послуги	8 352 000	9 001 000	9 259 000	10 031 000	11 521 000
8	Плата за використання інтелектуальної власності	4 885 000	6 317 000	6 786 000	7 210 000	8 535 000
11	Персональні, культурні та рекреаційні послуги	3 705 000	3 974 000	4 314 000	4 349 000	5 191 000
6	Страхові та пенсійні послуги	1 323 000	1 315 000	1 269 000	1 318 000	1 633 000
2	Послуги технічного обслуговування та ремонту	1 518 000	1 937 000	2 265 000	1 728 000	1 501 000
12	Державні товари та послуги	1 278 000	1 299 000	1 350 000	1 024 000	1 142 000
5	Будівництво	354 000	251 000	241 000	166 000	181 000

Отож, комерційні послуги переважають в експорті Канади. Так, у 2017 р. Обсяг експорту становив - 93 334 000 тис. дол. США, у 2020 р. - 92 777 000 тис. дол. США, а у 2021 р. - 102 648 000 тис. дол. США. Далі, в структурі послуг доброзрозвинені експортні операції в сфері подорожей (у 2019 р. - 29 776 000 тис. дол. США, потім через пандемію COVID-19 відбувся певний спад - 13 506 000 тис. дол. США, а у 2021 р. - 13 066 000 тис. дол. США). Крім того, варто звернути увагу

на достатній розвиток експорту телекомунікаційних, комп'ютерних та інформаційних послуг, які за обсягами випереджають фінансові і за результатами 2021 року становили 13 046 000 тис. дол. США (рис. 2.8).

Рис.2.8– Структура найбільш експортованих послуг Канадою за 2022 рік, тис. дол. США [56]

Отже, можна зробити висновок, що показник імпорту Канадою характеризується рівномірним розвитком, не спостерігається різких коливань. Відповідно, у 2015 р. імпорт становив 420159798 тис. дол. США, у 2017 р. – 432857718 тис. дол. США, у 2020 р. (в період поширення пандемії COVID-19) зафіксований спад до 404275453 тис. дол. США, проте 2021-2022 рр. свідчать про нарощування обсягів імпорту досліджуваною країною (у 2021р. – 489702604 тис. дол. США, у 2022 р. – 567373760 тис. дол. США). Беззаперечним країною-лідером, звідки Канада імпортує товари є США (обсяг становив 278547891 тис. дол. США із загального показника 567373760 тис. дол. США), на другому місці Китай (76826776 тис. дол. США). Канада найбільш імпортує такі товари як

машини, механічні пристрої, ядерні реактори, котли (за 2022 рік обсяг яких становив 80185342 тис. дол. США), далі йдуть транспортні засоби із показником 78831011 тис. дол. США. Як для імпорту, так і для експорту характерні незначні коливання. 2020 рік і для експортних операцій був одним з найкращих (обсяг становив 389850223 тис. дол. США). Однак, починаючи з 2021 року спостерігається активний ріст експорту товарів. Лідером експорту для Канади є США. Найменше Канада здійснює експортні операції із Німеччиною (1 %), Нідерландами (0,80 %), Індією (0,70 %) та Бельгією (0,60 %). Мексика в експорті Канади посідає четверте місце із показником 2,3 %. Встановлено, що серед товарної номенклатури найвищим показником експорту характеризується мінеральне паливо, нафтопродукти. Проведений аналіз стану зовнішньої торгівлі Канади дає підстави стверджувати про достатній її розвиток, досить потужні партнерські відносини із США, а також великий спектр експортованих та імпортованих товарів. Незважаючи на негативні глобальні наслідки пандемії COVID-19, Канада змогла налагодити зовнішню торгівлю, покращити динаміку купівлі та продажу товарів-послуг.

2.2 Оцінка торговельно-економічних відносин Канади в інтеграційному союзі НАФТА

Інтеграційні процеси в рамках НАФТА справили значний вплив на економіки США, Канади та Мексики. Інтеграційне об'єднання НАФТА, яке є однією з найбільших зон вільної торгівлі у світі, демонструє явні переваги від лібералізації торгівлі. Угода зробила значний внесок у економічне зростання та підвищення рівня життя населення у всіх трьох країнах.

У ході поглиблення інтеграції країни заснували спільні підприємства з виробництва товарів та послуг, що дозволило канадським, мексиканським та американським фірмам спростити доступ до технологій, знизити витрати виробництва, а також активізувати співпрацю у взаємних рамках з метою зміцнення позицій цих країн на міжнародних ринках [48].

Окрім експорту товарів, Канада продовжує збільшувати експорт сервісів. На відміну від торгівлі товарами, торгівля сервісами охоплює продаж послуг, електронних та інтелектуальних ресурсів, доступу до ідей та технологій. Цей вид експорту характеризується стабільним щорічним зростанням на території всього регіону (табл.. 2.5).

Таблиця 2.5 – Розмір латиноамериканського імпорту в Канаді за роками та основними галузями, тис. дол. США [56]

Товар		Імпорт Канади з Латинської Америки та Карибського регіону				
Код	Найменування	2016	2017	2018	2019	2020
Загальна сума імпорту по роках		36 822 790	40 214 726	41 373 712	40 820 494	35 823 447
87	транспортні засоби, крім залізничного або трамвайного рухомого складу, а також їх частини та приладдя	7 706 658	9 324 454	9 157 904	8 662 189	6 235 918
85	Електроустаткування, обладнання та їх частини; звукозаписні та відтворюючі пристрої	5 332 578	5 391 366	5 542 088	5 381 028	4 560 904
84	Машини, механічні пристрої, ядерні реактори, казани; їх частини	4 194 607	4 420 029	4 838 710	5 046 617	4 294 318
71	Натуральний або культивовані перли, дорогоцінні і напівдорогоцінні каміння, дорогоцінні метали, плаковані метали	3 967 880	3 365 145	2 839 118	4 095 366	5 092 103

Напрямом імпорту що найбільш динамічно розвивається виступають дорогоцінні метали та каміння. За останні 2-3 роки обсяг імпорту цієї продукції з території регіону збільшився удвічі (майже повернувшись до докризового рівня).

Незважаючи на зниження багатьох статей імпорту в умовах пандемії COVID-19 імпорт дорогоцінного каміння і металів тільки збільшується.

Крім того, регіон імпортує сировину та деталі високотехнологічних виробництв, окремі результати цих виробництв, мінеральна сировина, неорганічні хімікати, а також овочі, фрукти, кава, чай, спиртні напої (рис. 2.9).

Особливо варто сказати про високі показники імпорту меблів, що виготовляються на території регіону. Зі зміцненням взаємозв'язків аналогічно експорту сервісу збільшуються обсяги імпорту сервісів.

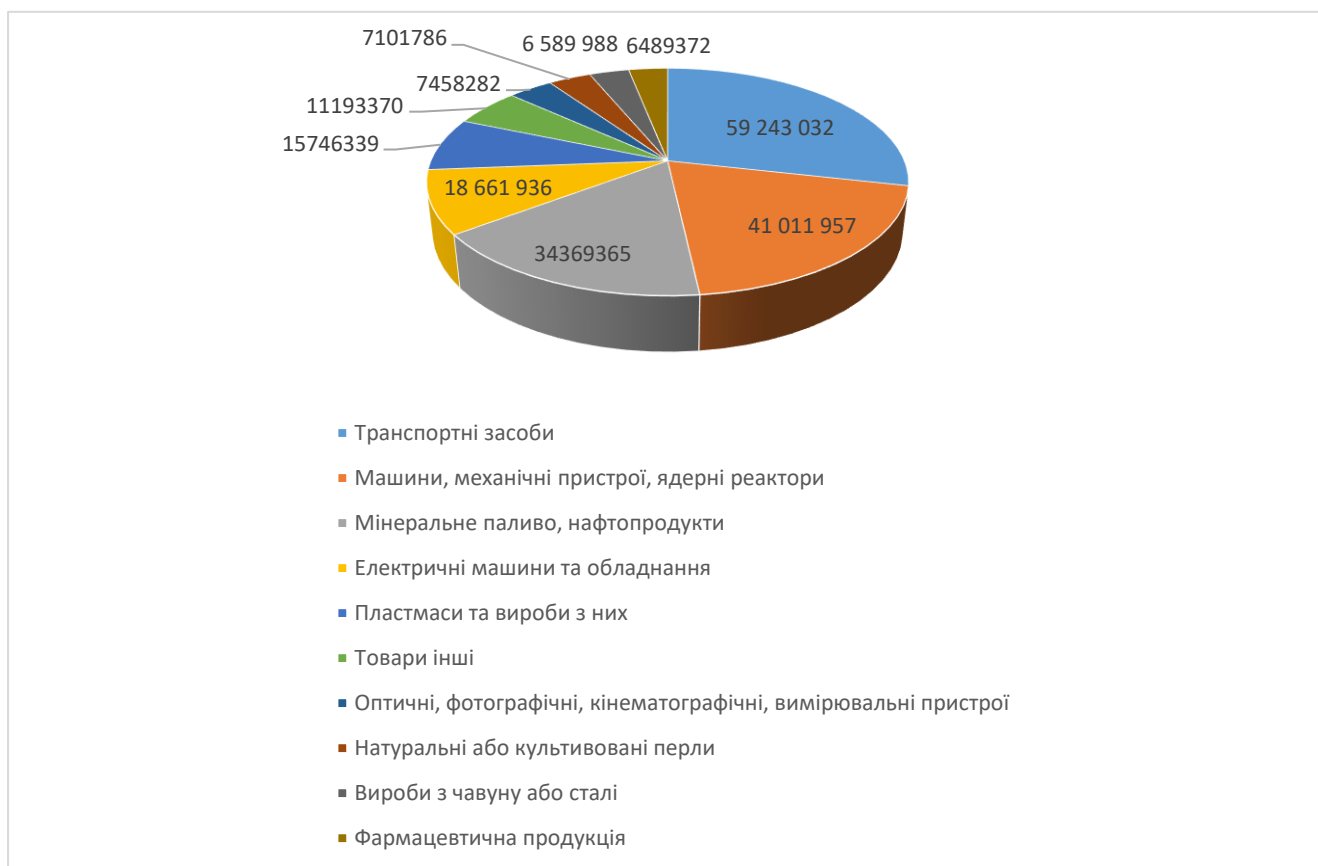

Рис. 2.9 – Імпорт ТОП-10 товарів Канади в рамках Північноамериканської угоди про вільну торгівлю (НАФТА) за 2022 рік, тис. дол. США [56]

Крім того, проведемо аналіз експорту товарів Канадою в союзі НАФТА (рис. 2.10). Як бачимо, експортні операції товарів мають рівномірну структуру без виділення окремих лідерів. Проте, варто зазначити, що в рамках дії союзу НАФТА Канада активно експортує взуття (у 2022 році обсяг експорту становив 137161 тис.

дол. США), тютюн (125919 тис. дол. США), керамічні вироби (96900 тис. дол. США), тканини та полотна (81955 тис. дол. США).

Рис. 2.10 – Експорт ТОП-10 товарів Канади в рамках Північноамериканської угоди про вільну торгівлю (НАФТА) за 2022 рік, тис. дол. США [56]

Провівши аналіз товарної структури експорту та імпорту Канади в рамках дії союзу НАФТА, варто розглянути загальні обсяги зовнішньої торгівлі досліджуваної країни в даному партнерстві.

Отож, було встановлено, що протягом 2015- 2022 рр. Канада активно проводить імпортні операції в НАФТА. Зокрема, якщо за результатами 2015 р. Обсяг імпорту становив 251170243 тис. дол. США, то у 2021 р. країні вдалося наростити обсяги даного показника до 268061740 тис. дол. США (зважаючи на спад імпорту через негативний вплив COVID-19 – до 222320804 тис. дол. США). А у 2022 році спостерігається найвищий обсяг імпорту за аналізований період – 313392293 тис. дол. США (рис. 2.11).

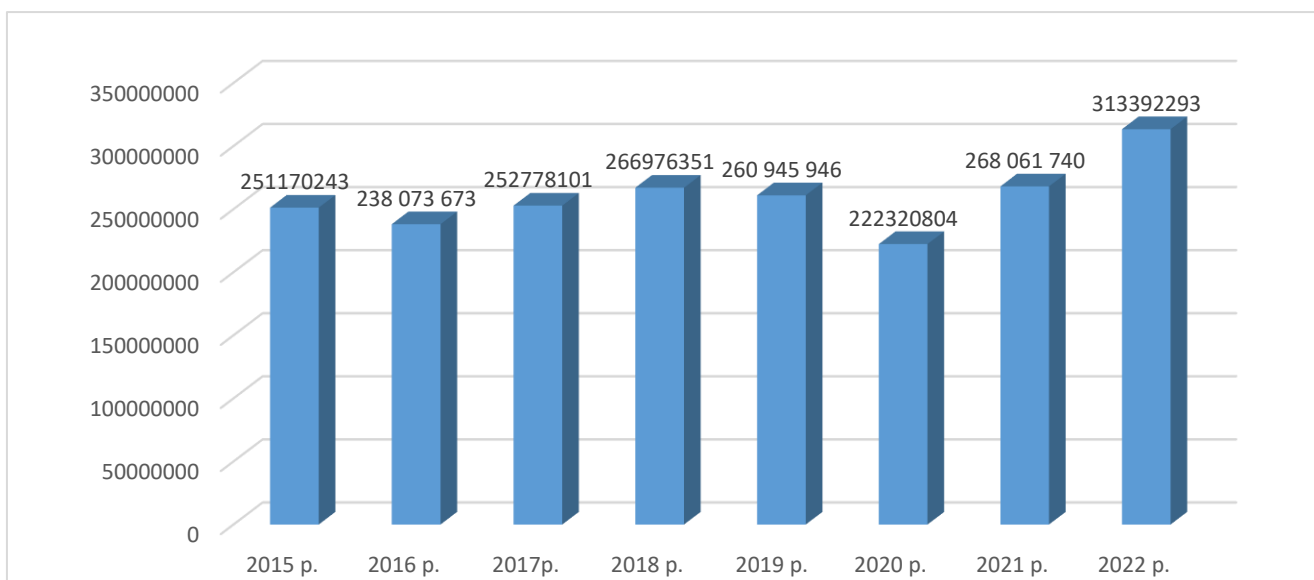

Рис. 2.11 – Обсяг імпорту Канади в рамках Північноамериканської угоди про вільну торгівлю (НАФТА), тис. дол. США [56]

Якщо розглянути експортні операції Канади в межах дії союзу НАФТА, то можна побачити аналогічну ситуацію, як і в імпорті. Країна активно розвиває експорт з державами союзниками (США, Мексикою). Так, у 2015 р. обсяг експортних операцій становив 320368747 тис. дол. США, а у 2022 році – 466859569 тис. дол. США.

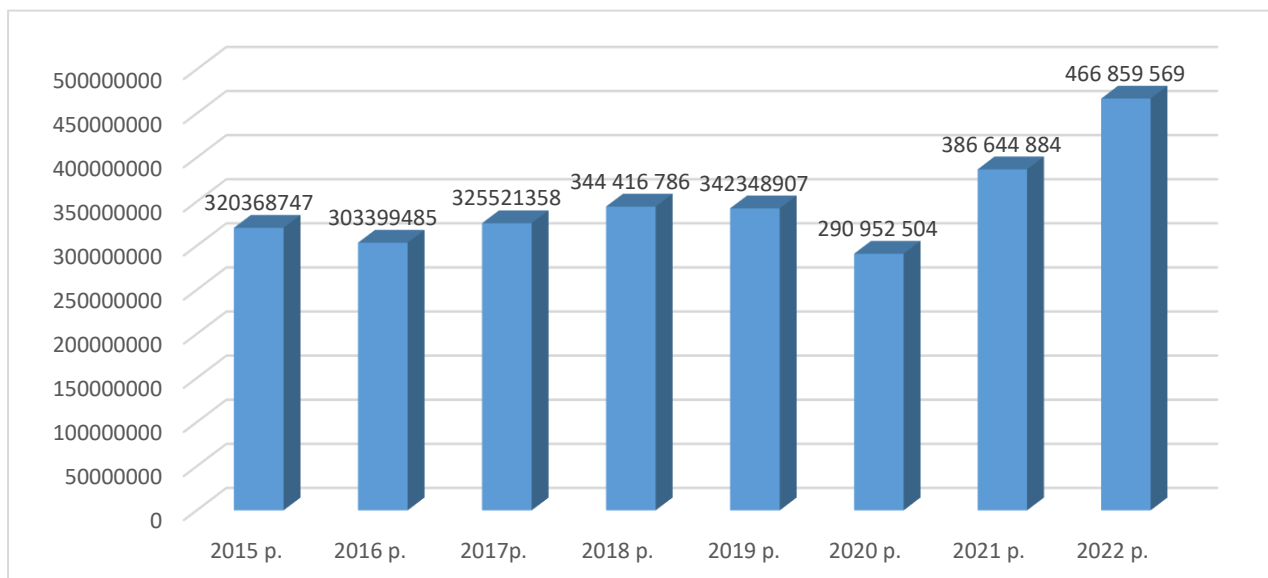

Рис. 2.12 – Загальний обсяг експорту Канади в рамках Північноамериканської угоди про вільну торгівлю (НАФТА), тис. дол. США [56]

У табл. 2.6 та табл. 2.7 систематизовано аналіз часток обсягів імпорту та експорту Канадою як в призмі союзу НАФТА загалом, так і з США та Мексикою окремо.

Варто відмітити, що протягом 2015-2022 рр. частка обсягу імпорту Канади в рамках дії партнерства НАФТА є відносно рівномірною та становила: у 2015 р. – 59,8 %, у 2017 р. – 58,4 %, у 2020 р. – 55, %, у 2021 р. – 54,7 % та у 2022 році – 55, 2 %. Більш вагомим партнером у даному союзі є США (питова вага імпортих операцій Канади з даною країною сягає у 2015 р. – 53,2 %, у 2020 р. – 48,8 %, у 2022 р. – 49, 1%). Що стосується Мексики, то даному партнеру в союзі НАФТА припадає лише близько 5-6 % (за результатами 2015 р. – 5,8 %, за 2020 р. – 5,5 % та за 2022 рік – 5,5 % також) (табл. 2.6).

Таблиця 2.6 – Частка обсягу імпорту Канади в союзі НАФТА загалом та у розрізі США та Мексики, у % [56]

Партнери	Роки							
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Світ	100	100	100	100	100	100	100	100
НАФТА	59,8	59,1	58,4	58	57,6	55	54,7	55,2
США	53,2	52,2	51,4	51,1	50,7	48,8	48,5	49,1
Мексика	5,8	6,2	6,3	6,2	6,1	5,5	5,5	5,5
Канада (ре-імпорт)	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8	0,7

Якщо провести аналіз часток експорту Канади в НАФТА, спостерігається аналогічна ситуація. Лише варто зазначити, що в даному союзі країна більше експортує, ніж імпортує. Питова вага експортних операцій Канади в НАФТА становить у 2015 р. 78 %, у 2020 р. – 74,6 % та у 2022 р. – 78, 2 % (табл. 2.7).

Таблиця 2.7 – Частка обсягу експорту Канади в союзі НАФТА загалом та у розрізі США та Мексики, у % [56]

Партнери	Роки							
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Світ	100	100	100	100	100	100	100	100
НАФТА	78	77,8	77,3	76,4	76,7	74,6	76,7	78,2

США	76,7	76,3	75,9	75,0	75,4	73,5	75,4	77,0
Мексика	1,3	1,5	1,4	1,4	1,2	1,2	1,3	1,2
Канада (ре- експорт)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Як в імпорті, так і в експорті, в рамках партнерства НАФТА з боку Канади лідирує США (загалом частка експорту становить близько 76 %). Щодо Мексики, то варто відзначити на порядок меншу частку експортних операцій в дану країну з Канади (у 2015 р. – 1,3 %; у 2020 р. – 1,2 % та у 2022 р. – 1,2 %).

НАФТА справила позитивний вплив на різні сфери всіх країн-членів. 30 листопада 2018 р. між Канадою, США та Мексикою була укладена нова угода - USMCA/ЮМСКА. Серед її нововведень можна назвати кілька розділів, присвячених поточним можливостям та питанням, що стосуються торгівлі [6]. США можуть укладати сучасні торгові угоди з основними клієнтами та своїми сусідами. Також у торгівлю можуть бути включені технологічні досягнення.

Слід сказати, що, хоча країни НАФТА мають певні відмінності в рівні економічного розвитку [42].

Кожна країна, яка уклала Угоду, має свої власні цілі. Мета Канади полягала у приєднанні до виробництва наукомісткої продукції, збільшення доходів та забезпечення стабільного доступу ринку Мексики. Кожна країна прагнула збільшити обсяги свого експорту та припливу інвестицій. При цьому деякі цілі відрізнялися залежно від ризиків та переваг партнерів [51].

Отже, можна зробити висновок, що економічні та торгові відносини між країнами завжди були і є головним чинником розвитку економічного сектора Північної Америки. Головні торгові потоки йдуть в основному за напрямками США-Канада та США-Мексика, і, хоча різниця в обсягах за поданими напрямками почала зменшуватися, порівняно з напрямком Канада-Мексика, проте вона залишається значною. Крім того, збільшився обсяг торгівлі сільськогосподарською продукцією між США та Мексикою. Таким чином, торговельні відносини між державами-членами розвиваються, і їх інтенсифікації приділяється особлива увага з урахуванням нових вимог. В даний час розвиток економічних та торговельних відносин між Канадою та країнами Латинської

Америку практично повністю відповідає інтересам Канади, яка хоче отримати швидку віддачу від своїх вкладень у регіон. Латинська Америка цінує роботу з Оттавою за ключовими напрямками, активно користуючись вкладеннями Канади у промислову та соціальну сфери. Найближчим часом навряд чи стоїть очікувати на покращення економічних відносин між регіонами: політична нестабільність Латинської Америки, сильний вплив пандемії і кризи - основні фактори, які зумовлюють розвиток канадсько-латиноамериканських відносин. Канада розглядає регіон як досить перспективний напрям розвитку у зв'язку з насиченістю економічних відносин і зростаючими політичними зв'язками з іншими партнерами. Головні ринки збуту (Китай, США та країни Європи) вже досягли піку свого становлення і не мають великого потенціалу для розвитку торгівлі з Канадою. Латиноамериканський регіон, навпаки, має необмежені можливості та перспективи для нових гравців.

2.3 Аналіз двосторонньої торгівлі між Україною та Канадою

Характер двосторонніх відносин між Україною та Канадою зафіксований у «Спільній Декларації про особливе партнерство між Україною та Канадою», підписаній у м. Києві 31 березня 1994 року.

В свою чергу, економічні відносини між двома країнами прописані в «Декларації про економічне співробітництво між Україною і Канадою», прийнятій 7 липня 1992 р.

Також, 1 серпня 2017 р. набула чинності Угода про вільну торгівлю між Україною та Канадою. Робота над її текстом і підписанням була досить довготривалою (шість раундів перемовин, починаючи з 2010 р.).

Отже, розглянемо особливості зовнішньої торгівлі між двома країнами за період 2015-2022 рр.

Спершу дослідимо імпортні операції (рис. 2.13). Так, з 2015 р. по 2020 р. спостерігаються помірні темпи збільшення обсягів імпорту між Канадою та Україною. Якщо у 2015 р. імпорт становив 52934 тис. дол. США, то у 2020 р. даний

показник зріс вдвічі до відмітки 107229 тис. дол. США. В останні роки дослідження (2021-2022 рр.) відчутні значні зрушення щодо збільшення розмірів придбання Канадою українських товарів (у 2021 р. – 181250 тис. дол. США, у 2022 р. – 209959 тис. дол. США).

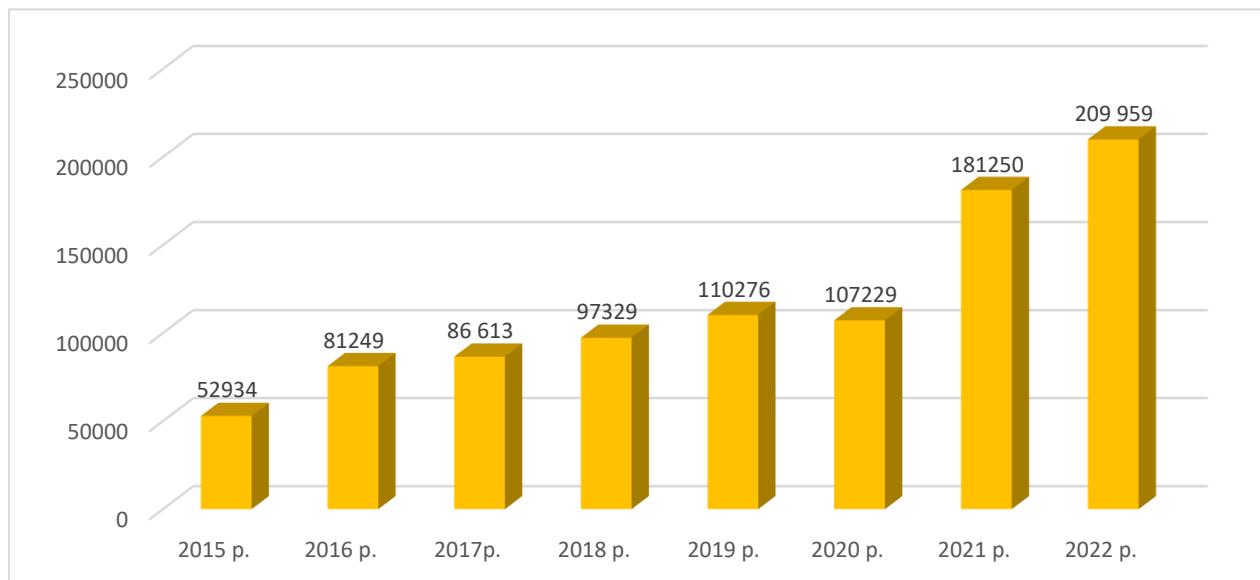

Рис. 2.13 – Загальний обсяг імпорту товарів Канади з України за 2015-2022 рр., тис. дол. США [56]

З метою більш детальнішого огляду імпорتنих операцій Канади з Україною, проведемо аналіз структури імпорту товарів, що імпортується (табл. 2.8). Отож, найбільше Канада заковує в Україні залізо та сталь (у 2022 р. - 45937 тис. дол. США) та тваринні або рослинні жири і олії (45656 тис. дол. США).

Таблиця 2.8 – Обсяг імпорту окремих груп товарів Канади з України за 2015-2022 рр., тис. дол. США [56]

Товар		Роки							
Код	Найменування	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Загальна сума імпорту товарів	52934	81249	86613	97329	110276	107229	181250	209959
72	Залізо та сталь	3146	2354	21648	23420	17046	3974	41050	45937
15	Тваринні або рослинні жири та олії	162	590	705	2012	2710	18726	15622	45656
85	Електричні машини та обладнання	1283	5158	7978	14183	15711	21844	20660	24493
20	Препарати з овочів, фруктів, горіхів	995	7393	1845	4284	16769	3216	12071	12539

32	Дубильні або фарбувальні екстракти	6946	5756	6547	9221	7662	6525	3505	9798
----	------------------------------------	------	------	------	------	------	------	------	------

Продовження таблиці 2.8

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
87	Транспортні засоби	34	39	3184	3782	4027	3799	11 295	8643
84	Машини, механічні пристрої, ядерні реактори	3916	4223	9425	8044	6389	9171	8,914	7514
86	Залізничні або трамвайні локомотиви	1571	10397	2254	1101	154	1991	8113	7452
44	Деревина та вироби з деревини	2604	3022	3617	3617	4252	2345	9856	6105

Також розвивається ринок електричних машин та обладнання (у 2022 р. обсяг імпорту сягнув 24493 тис. дол. США), препаратів з овочів, фруктів, горіхів тощо (рис. 2.14).

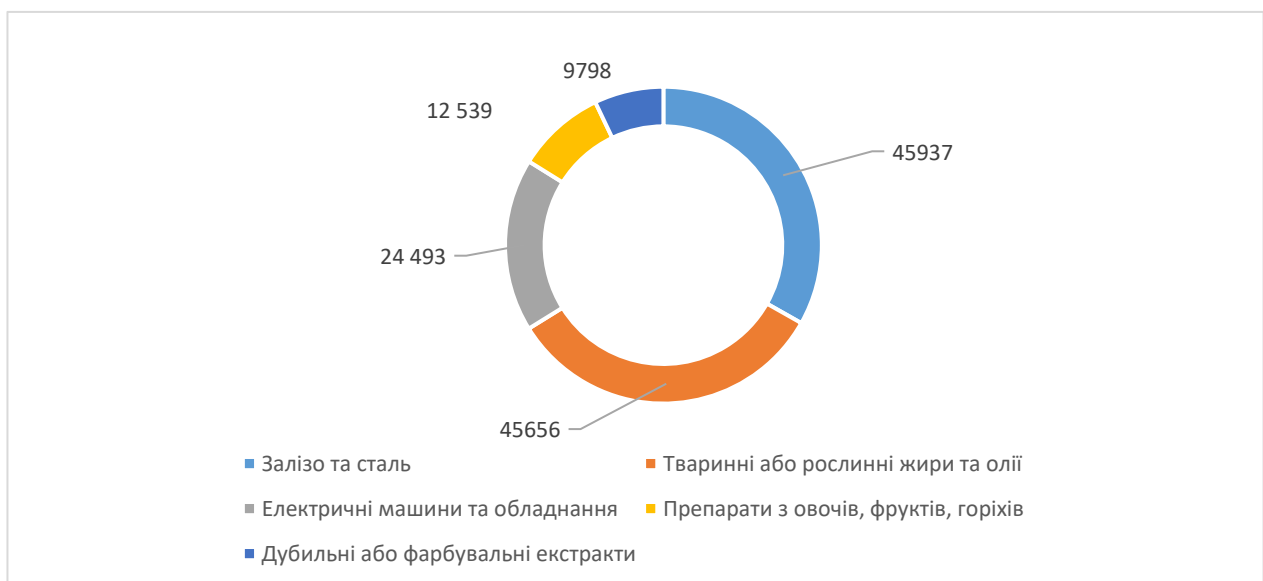
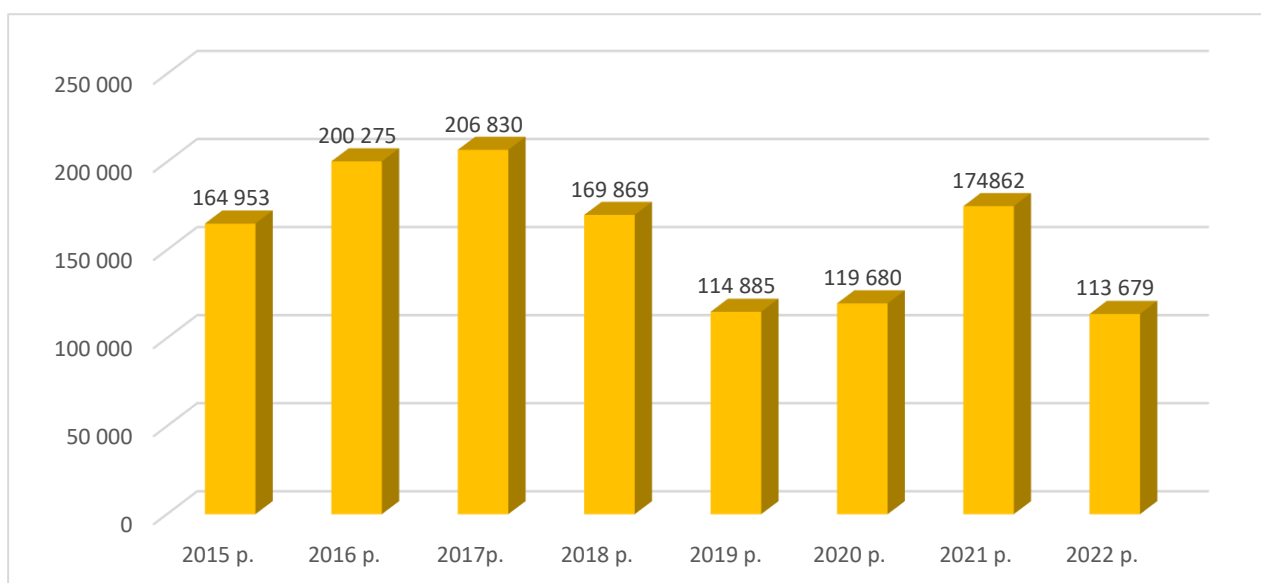

Рис. 2.14 – ТОП-5 товарів імпорту Канади з України за 2022 рік, тис. дол. США [56]

Якщо імпорт товарів з України до Канади за досліджуваний період має тенденцію росту та стрімкого розвитку за останні роки, то стосовно експорту дещо

інша ситуація. Так, пік обсягів експортних операцій припадає на 2016-2017 рр. (відповідно 200275 тис. дол. США та 206830 тис. дол. США). Далі, в період поширення пандемії COVID-19 обсяги скоротилися до відмітки у 2019 р. – 114885

тис. дол. США та у 2020 р. – до 119680 тис. дол. США. 2021 рік став роком покращення стану експорту Канади в Україну на суму 119 680 тис. дол. США, проте, через військове вторгнення Російської Федерації на території України, Канада скоротила поставки товарів на український ринок і загальний обсяг експорту у 2022 році становив 113679 тис. дол. США (рис. 2.15).

Рис. 2.15 – Загальний обсяг експорту товарів Канади в Україну за 2015-2022 р., тис. дол. США [56]

У табл. 2.9 проаналізовано обсяг експорту окремих видів товарів Канади в Україну. За досліджений період має стрімкий розвиток експорт Канади до України транспортних засобів. Наприклад, якщо у 2015 р. обсяг даного виду товару становив 415 тис. дол. США, то у 2022 р. даний показник досяг рівня 43298 тис. дол. США. У 2022 р. експорт транспортних засобів зріс вдвічі, порівняно із 2021 р., що безпосередньо пов'язано із вторгненням Росії.

Таблиця 2.9 – Обсяг експорту окремих видів товарів Канади в Україну за 2015-2022 р., тис. дол. США [56]

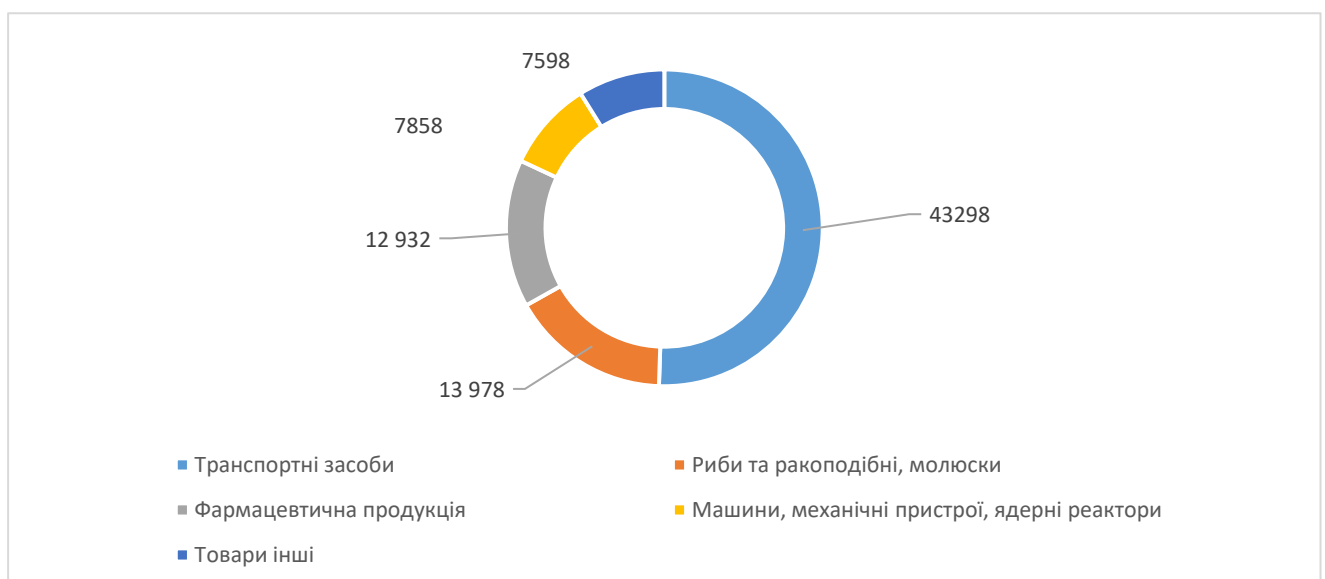
Товар		Роки							
Код	Найменування	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Загальна сума експорту товарів		164 953	200 275	206 830	169 869	114 885	119 680	174862	113 679
87	Транспортні засоби	415	886	3093	7726	9305	17225	23 800	43298
03	Риби та ракоподібні, молюски	16 492	28 921	19 069	39562	36 696	37388	45509	13 978
30	Фармацевтична продукція	13 039	7,090	6611	10743	7002	11193	13 576	12 932

Продовження таблиці 2.9

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
84	Машини, механічні пристрої, ядерні реактори, котли	6227	10161	12 885	15357	16 951	12736	17226	7858
99	Товари інші	5434	6260	6204	5848	5617	5775	7238	7598
85	Електричні машини та обладнання	2299	3,888	3195	2703	6412	2751	4265	4533
90	Оптичні, фотографічні, кінематографічні, вимірювальні пристрої	2330	2166	2775	2043	5296	3757	38638	4298
23	Залишки та відходи харчової промисловості	1364	2585	3291	4250	4858	5493	7186	3579
88	Літаки, космічні апарати	436	17110	1688	1882	487	1726	175	3427

Також вартий уваги той факт, що з моменту початку російсько-української війни значно зріс обсяг експорту літаків, космічних апаратів до України (наприклад, у 2015 р. експорт сягав 436 тис. дол. США, а у 2022 р. – 3427 тис. дол.

США). Крім транспортних засобів, літаків налагоджений експорт і такими товарами, що входять до категорій фармацевтичної продукції, рибної продукції, молюски тощо (рис. 2.16).

Рис. 2.16 – ТОП-5 товарів в експорті Канади в Україну за 2022 рік, тис. дол. США [56]

Якщо аналізувати питому вагу проведених експортних та імпорتنних операцій Канади з Україною, то можна зазначити, що незважаючи на позитивну динаміку розвитку зовнішньо-торговельних взаємовідносин між двома країнами, частка співпраці з нашою країною вкрай низька, порівнюючи з іншими державами світу (рис. 2.17 та 2.18).

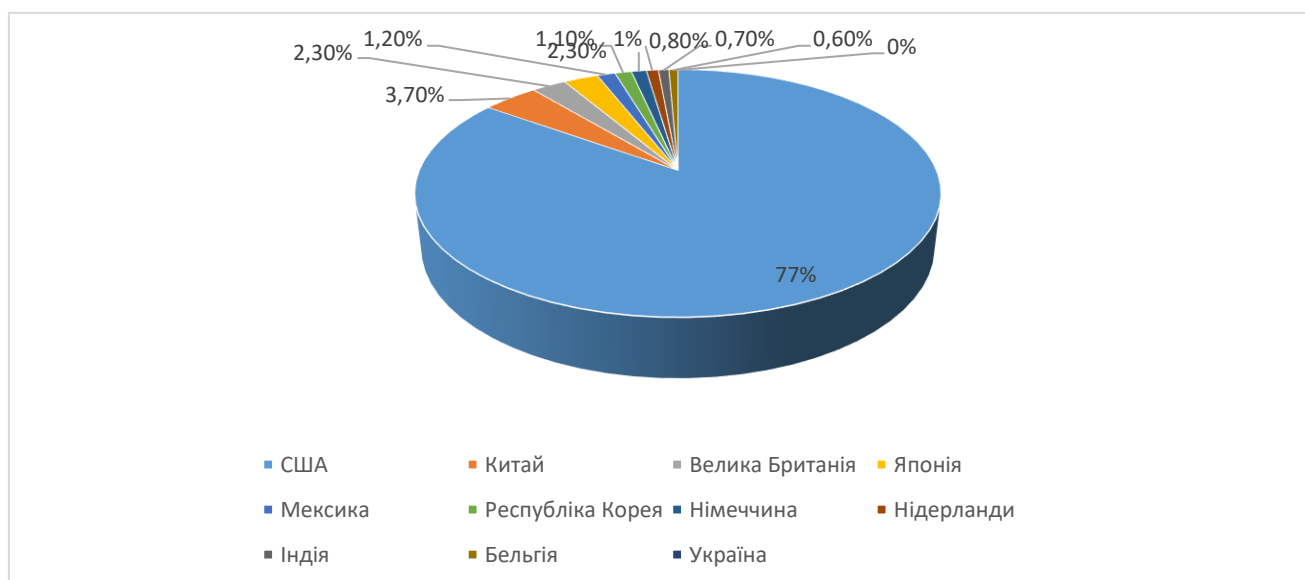

Рис. 2.17 – Частка експорту в Україну Канадою порівняно з іншими країнами світу за 2022 рік, у % [56]

Встановлено, що частки імпорту та експорту в Україну з Канади порівняно з іншими торговельними партнерами становлять близько 0,1 %. При цьому, варто відзначити, що стан розвитку торговельних відносин Канади та України відповідає економічному розвитку нашої держави та видозмінюється залежно від векторів свого розвитку, впливу зовнішньої політики інших країн (військове вторгнення Російської Федерації).

Що стосується імпорту Канади, то Україна теж займає низькі позиції, порівняно із такими партнерами, як США, Китай, Мексика, Німеччина, Японія. Проте, незважаючи мізерну питому вагу обсягів зовнішньої торгівлі, канадсько-українські відносини стрімко розвиваються.

Рис. 2.18 – Частка імпорту з України Канадою порівняно з іншими країнами світу за 2022 рік, у % [56]

Отже, можна зробити висновки, що 1 серпня 2017 р. набула чинності Угода про вільну торгівлю між Україною та Канадою. Робота над її текстом і підписанням була досить довготривалою (шість раундів перемовин, починаючи з 2010 р.). Спостерігаються помірні темпи збільшення обсягів імпорту між Канадою та Україною. Якщо у 2015 р. імпорт становив 52934 тис. дол. США, то у 2020 р. даний показник зріс вдвічі до відмітки 107229 тис. дол. США. За досліджений період має стрімкий розвиток експорт Канади до України транспортних засобів. Також вартий уваги той факт, що, з моменту початку російсько-української війни значно зріс обсяг експорту літаків, космічних апаратів до України (наприклад, у 2015 р. експорт сягав 436 тис. дол. США, а у 2022 р. – 3427 тис. дол. США). Якщо імпорт товарів з України до Канади за досліджуваний період має тенденцію росту та стрімкого розвитку за останні роки, то стосовно експорту дещо інша ситуація. Встановлено, що частки імпорту та експорту в Україну з Канади порівняно з

іншими торговельними партнерами становять близько 0,1 %. При цьому, варто відзначити, що стан розвитку торговельних відносин Канади та України видозмінюється залежно від векторів свого розвитку, впливу зовнішньої політики інших країн (військове вторгнення Російської Федерації).

2.4 Перспективи розвитку та стратегічні напрями партнерства Канади та України в умовах функціонування зони вільної торгівлі

11 квітня 2023 року підтвердили завершення основних переговорів щодо модернізованої канадсько-української угоди про вільну торгівлю між Канадою та Україною (CUFTA).

Угода CUFTA набула чинності в серпні 2017 року. Міністр міжнародної торгівлі, сприяння експорту, малого бізнесу та економічного розвитку Канади Мері Нг та перший віце-прем'єр-міністр України та міністр економіки Юлія Свириденко спільно розпочали переговори щодо розширення та модернізації CUFTA з 27 січня 2022 р.

Основні переговори привели до модернізованої CUFTA, яка включатиме спеціальні нові розділи про транскордонну торгівлю послугами, фінансові послуги, інвестиції, тимчасовий в'їзд для підприємців, телекомунікації, торгівлю та гендерні питання, торгівлю та малі та середні підприємства, торгівлю та корінні народи, а також належну практику регулювання. Нова угода також включатиме оновлені розділи про цифрову торгівлю, правила походження та процедури походження, політику конкуренції, монополії та державні підприємства, державні закупівлі, навколишнє середовище, працю, розвиток та адміністрування заходів, а також прозорість, боротьбу з корупцією та відповідальну бізнес-поведінку [40].

Модернізований CUFTA знаменує собою важливу віху в канадсько-українських відносинах і підтримуватиме комерційні відносини на довгі роки на користь працівників, споживачів, підприємств і підприємців.

Для того, щоб Угода набула чинності, Канада зі свого боку зобов'язується якнайшвидше завершити відповідні внутрішні процедури, необхідні для офіційного підписання та ратифікації.

Угода про вільну торгівлю між Канадою та Україною (CUFTA) набула чинності 1 серпня 2017 року. Угода про вільну торгівлю 2017 року є комплексною угодою про вільну торгівлю (ЗВТ) з точки зору торгівлі товарами, але не включає розділи про інвестиції, транскордонну торгівлю в послуги або ряд інших сфер, які містяться в інших більш комплексних угодах про вільну торгівлю Канади [19].

11 квітня 2023 року Прем'єр-міністри Канади Джастін Трюдо та Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль підписали Спільну декларацію про завершення предметних переговорів щодо модернізації CUFTA. Нова угода спиратиметься на міцні канадсько-українські двосторонні відносини та сприятиме чесній, інклюзивній та прозорій торгівлі з Україною, одночасно сприяючи довгостроковій безпеці, стабільності та широкому економічному розвитку в Україні.

У табл. 2.10 було розглянуто зміст нових глав даної Угоди та було досліджено спектр дій та можливостей для України.

Таблиця 2.10 – Нові глави Угоди про вільну торгівлю між Канадою та Україною (CUFTA), із змінами 11 квітня 2023 року [19; 20; 41]

№ п/п	Сфера дії /Глави Угоди	Зміст
1	2	3
1	Транскордонна торгівля послугами	Цей розділ ЗВТ забезпечує доступ до ринку, недискримінаційне ставлення, прозорість і передбачуваність як для канадських, так і для українських постачальників послуг.
2	Розробка та адміністрування заходів	Розділ про розробку та адміністрування заходів забезпечує визначеність і передбачуваність для постачальників послуг та інвесторів, гарантуючи, що ліцензійні та кваліфікаційні вимоги та процедури є об'єктивними, прозорими, справедливими та своєчасними.
3	Інвестиції	Інвестиційний розділ CUFTA модернізує систему захисту інвесторів та їхніх інвестицій. Глава містить повний набір зобов'язань відповідно до найамбітніших торгових угод Канади.
4	Послуги та інвестиційні невідповідні заходи	Канада та Україна погодили сучасний негативний список невідповідних заходів (NCM) для транскордонної торгівлі послугами (CBTS) та інвестицій. Цей негативний список NCM відображає режими обох сторін для CBTS та інвестицій, забезпечуючи прозорість і передбачуваність як для канадських, так і для українських постачальників послуг та інвесторів.

5	Тимчасовий в'їзд для ділових осіб	Модернізований CUFTA містить новий розділ про тимчасовий в'їзд, який спрямований на підтримку економічних можливостей канадців, у тому числі постійних жителів, шляхом полегшення тимчасового в'їзду та мобільності робочої сили для певних категорій підприємців.
---	-----------------------------------	--

Продовження таблиці 2.10

1	2	3
6	Телекомунікації	Цей розділ містить зобов'язання щодо доступу та використання телекомунікаційних послуг, а також гарантує, що постачальники послуг будуть мати справедливе та об'єктивне ставлення під час надання телекомунікаційних послуг на телекомунікаційних ринках Канади та України. Ця глава не поширюється на послуги мовлення, за винятком гарантій того, що мовники матимуть доступ до телекомунікаційних послуг і користуватимуться ними.
7	Фінансові послуги	Включає такі основні зобов'язання, як доступ до ринку, національний режим і режим найбільшого сприяння, а також нові зобов'язання щодо електронних платежів і обробки заявок. Глава також містить надійний пруденційний виняток, що забезпечує здатність регуляторів фінансового сектору вживати заходів для збереження цілісності та стабільності фінансової системи.
8	Торгівля і гендер	Розділ, присвячений торгівлі та гендерним питанням, спрямований на сприяння гендерній рівності, усунення перешкод у торгівлі для жінок у всьому їхньому розмаїтті та полегшення їхнього доступу до переваг та можливостей CUFTA.
9	Торгівля та МСП	Розділ про малі та середні підприємства (МСП) визнає важливість МСП для обох економік і зобов'язує сторони працювати разом, щоб усунути бар'єри і МСП могли краще брати участь у міжнародній торгівлі та інвестиціях і отримувати вигоду від них.
10	Торгівля та корінне населення	Розділ про торгівлю та корінні народи є першим таким розділом для Канади чи України в укладеній ЗВТ. Сторони також підтверджують Декларацію ООН про права корінних народів (UNDRIP).
11	Належна практика регулювання	Модернізована CUFTA включає нову главу про належну практику регулювання для досягнення мети спільної роботи для забезпечення прозорих і передбачуваних систем регулювання, які сприяють зміцненню торговельних відносин і захищають громадян, зберігаючи при цьому здатність обох партнерів приймати та застосовувати власні закони та нормативні акти, які регулюють економічну діяльність в суспільних інтересах.

Модернізована CUFTA зберігає умови доступу до ринку для товарів із Угоди 2017 року та додатково була оновлена, щоб включити нові та оновлені розділи, зокрема про: інвестиції, транскордонну торгівлю послугами, тимчасовий в'їзд для підприємців, фінансові послуги, цифрові технології, торгівля, кумуляція

правил походження зі спільними партнерами по ЗВТ, торгівля та гендер і, вперше, розділ про торгівлю та корінні народи.

Канада та Україна домовилися про сучасний і всеосяжний розділ про транскордонну торгівлю послугами, включаючи суттєві зобов'язання, що відповідають існуючим торговим угодам Канади. Важливо, що новий розділ «Інвестиції» містить сучасну редакцію, яка гарантує, що Сторони зберігають своє право на регулювання, і вимагає гнучкості політики в таких ключових сферах, як навколишнє середовище, здоров'я, безпека, права корінного населення, гендерна рівність і культурне різноманіття. Нарешті, новий розділ також містить сучасний механізм врегулювання суперечок із, серед інших важливих оновлень, посиленнями альтернативами для уникнення арбітражу, а також посиленнями зобов'язаннями щодо прозорості розгляду. Загалом, цей результат є суттєвим оновленням канадсько-української FIPA 1994 року, яке замінить розділ про інвестиції.

Положення про тимчасовий в'їзд усувають бар'єри, які виникають на кордоні, такі як перевірка економічних потреб або чисельні квоти, і передбачають нові та взаємні зобов'язання щодо доступу до ринку, що охоплюють чотири категорії ділових осіб: ділових відвідувачів, інвесторів, осіб, які переміщуються всередині компанії, і професіоналів. Також включено зобов'язання щодо супроводу подружжя інвесторів, внутрішньокорпоративних осіб та спеціалістів. Це гарантує, що супроводжуючі подружжя також отримають тимчасовий в'їзд і зможуть працювати.

Як і в інших угодах про вільну торгівлю Канади, положення про тимчасовий в'їзд не стосуються вимог щодо постійної роботи, громадянства, місця проживання чи будь-яких візових вимог. Канада також зберігає свою гнучкість у вживанні заходів для захисту здоров'я, безпеки та національної безпеки. Щоб зберегти цілісність внутрішнього ринку праці, розділ «Тимчасовий в'їзд» також включає вимоги до зарплати, освіти та досвіду. Іноземні підприємці повинні відповідати цим вимогам, щоб мати право на в'їзд до Канади згідно з модернізованим CUFTA. Канада та Україна домовилися про нову главу про телекомунікації, яка

включає зобов'язання, які забезпечать підвищену регулятивну визначеність для постачальників телекомунікаційних послуг під час роботи чи інвестування.

Канада та Україна домовилися про комплексний і прогресивний окремий розділ про фінансові послуги в рамках модернізації CUFTA. Розділ забезпечить рівні умови гри між Канадою та Україною через загальні правила, адаптовані до унікальної природи фінансового сектора.

Розділ «Торгівлі і гендер» містить: статтю про невідступ, що зобов'язує сторони застосовувати та не послаблювати свої внутрішні закони та захист, наданий жінкам, з метою залучення торгівлі та інвестицій; зобов'язання здійснювати співпрацю, спрямовану на досягнення цілей розділу; а також створення Комітету для сприяння реалізації глави. Сторони погодилися, що може застосовуватися механізм врегулювання суперечок УВТ.

Глава «Торгівля та МСП» містить зобов'язання щодо обміну інформацією, включно з вимогою надавати відповідну інформацію, пов'язану з торгівлею, через цифрове середовище, здійснювати спільну співпрацю та створювати Комітет для нагляду за виконанням глави. Глава «Торгівля та корінне населення» орієнтоване на економіку та співпрацю та засновує двосторонній комітет для сприяння співпраці з метою усунення перешкод і проблем, з якими стикаються корінні народи під час участі в торгівлі. Він також містить зобов'язання застосовувати та не послаблювати національні закони та захист прав корінних народів з метою залучення торгівлі та інвестицій, а також заохочує відповідальну ділову поведінку. Крім додавання нових глав до Угоди про вільну торгівлю між Канадою та Україною (CUFTA), також відбулося оновлення існуючих розділів (табл. 2.11).

Таблиця 2.11 – Огляд оновлених існуючих розділів Угоди про вільну торгівлю між Канадою та Україною (CUFTA), із змінами 11 квітня 2023 року [19; 20; 41]

№ п/п	Сфера дії	Зміст
1	2	3
1	Правила походження та процедури походження	Щоб досягти хороших результатів регулювання, уряди повинні дотримуватися належної практики регулювання, яка сприяє відкритості, прозорості та прийняттю рішень на основі

	(Активация статті 3.3)	доказів. Країни, які дотримуються належної практики регулювання, можуть мати довіру до систем регулювання одна одної, що, у свою чергу, може сприяти торгівлі.
2	Цифрова торгівля	Новий розділ про цифрову торгівлю містить оновлення змісту, який раніше містився в розділі про електронну комерцію CUFTA, яка гарантує, що митні збори не будуть застосовуватися до цифрових продуктів.

Продовження табл. 2.11

1	2	3
3	Конкурентна політика	Модернізований CUFTA містить оновлений окремий розділ про політику конкуренції. Цей розділ сприяє досягненню цілей обох сторін щодо справедливого, прозорого, передбачуваного та конкурентного ділового середовища.
4	Визначені монополії та державні підприємства	Він модернізував зміст глави, включаючи важливі визначення для державних підприємств і визначених монополій.
5	Державні закупівлі	Розділ включає нову статтю, яка роз'яснює, що сторони можуть враховувати екологічні, соціально-економічні чи трудові аспекти в процесі закупівель, за умови, що вони є недискримінаційними та не становлять непотрібної перешкоди для міжнародної торгівлі.
6	Навколишнє середовище	Вперше в канадській угоді про вільну торгівлю розділ про навколишнє середовище включає положення, що визнають важливість взаємопідтримуючої політики щодо торгівлі та зміни клімату, в тому числі через ринкові підходи та пов'язані з торгівлею кліматичні заходи для досягнення цілей зеленого зростання.
7	Праця	Положення про недопущення відступів, яке забороняє сторонам послаблювати або зменшувати захист, передбачений їх відповідним трудовим законодавством; заборона імпорту товарів, повністю або частково виготовлених за допомогою примусової праці тощо
8	Прозорість, антикорупційність та відповідальне ведення бізнесу	Включає нові зобов'язання щодо публікації нормативних актів (Розділ В), сприяння доброчесності серед державних службовців, участі приватного сектору та суспільства, а також застосування/забезпечення виконання антикорупційних законів (Розділ С). Канада та Україна також додали новий розділ (Розділ D), щоб визнати важливість відповідального ведення бізнесу та заохотити підприємства прийняти міжнародно визнані стандарти

Під час модернізації угоди Канада та Україна активували статтю 3.3 (кумуляція походження) CUFTA. Це означає, що матеріали будь-якої сторони, з якою Канада та Україна мають угоди про ЗВТ (країни Європейської асоціації вільної торгівлі, Європейський Союз, Ізраїль та Сполучене Королівство), можуть бути взяті до уваги експортером під час визначення того, чи вироблений продукт в Україні чи Канаді кваліфікується як похідний відповідно до CUFTA.

До розділу «Правила походження та процедури походження» також було внесено зміни, щоб включити процедури, необхідні для адміністрування правила походження, щоб дозволити накопичувати матеріали від цих спільних партнерів з вільної торгівлі. Це включає в себе поправку до Декларації про походження, викладеної в Додатку 3-B CUFTA, щоб дозволити експортеру вказати, що у виробництві продукту використовувалися матеріали партнера по спільній угоді про вільну торгівлю.

Розділ «Цифрова торгівля» розширює попередній розділ і включає, серед іншого, зобов'язання щодо транскордонних потоків даних, локалізації даних, розкриття вихідного коду, відкритих державних даних і захисту персональних даних. Загалом розділ має на меті покращити регулятивну визначеність для компаній, які прагнуть залучитися до цифрової економіки на обох ринках, а також для тих, хто конкретно хоче брати участь у транскордонній цифровій торгівлі між Канадою та Україною[41].

Розділ «Конкурентна політика» запроваджує посилені зобов'язання щодо процесуальної справедливості, щоб гарантувати, що органи з питань конкуренції дотримуються прозорих процедур стосовно того, як проводяться розслідування щодо конкуренції та правозастосування, а також гарантують права відповідачів під час провадження. Він також включає нові зобов'язання щодо ідентифікації та захисту конфіденційної інформації, якою володіє антимонопольний орган. Нарешті, відділення підтримує співпрацю між конкурентними органами Канади та України.

Визначені монополії та державні підприємства. Цей розділ по суті повторює положення про монополії та державні підприємства з оригінального CUFTA, але як окремий розділ. Новий розділ також містить оновлені зобов'язання щодо прозорості та технічної співпраці, а також розрахунок порогового значення для визначення організацій, виключених зі сфери його застосування.

Державні закупівлі. Модернізована глава CUFTA про державні закупівлі базується на існуючих зобов'язаннях Угоди СОТ про державні закупівлі. Розділ також містить нову статтю про забезпечення доброчесності в процесах закупівель

(наприклад, забезпечення наявності кримінальних або адміністративних заходів для боротьби з корупцією в державних закупівлях). Щоб сприяти більшій участі канадських та українських МСП у державних закупівлях, до розділу також включено нову статтю про МСП.

Нарешті погоджено нову статтю про співпрацю, - навколишнє середовище. Модернізована CUFTA базується на існуючих положеннях про навколишнє середовище з новою всеосяжною главою про навколишнє середовище, яка підлягає врегулюванню спорів і спрямована на вирівнювання умов співпраці, гарантуючи, що сторони не знижують рівень захисту навколишнього середовища для залучення торгівлі чи інвестицій. У оновленому розділі також представлено нові статті для вирішення глобальних екологічних проблем, у тому числі щодо забруднення навколишнього середовища та відходів пластиком, біологічного різноманіття, якості повітря, управління хімічними речовинами, озонового шару та забруднення морським транспортом, а також зобов'язання щодо сталого рибальства, лісового господарства та сільського господарства, а також просування екологічних товарів і послуг, а також циркулярної економіки. Для підтримки ефективної імплементації Сторони також взяли на себе зобов'язання працювати разом над вирішенням екологічних проблем [47].

Модернізована CUFTA включає оновлену, всеосяжну главу про працю, яка повністю підпорядковується положенням Угоди про врегулювання суперечок, яка спрямована на покращення трудових стандартів та умов праці в двох країнах на основі міжнародних трудових принципів і прав. Інші ключові особливості оновленої глави про працю включають: положення про недопущення відступів, яке забороняє сторонам послаблювати або зменшувати захист, передбачений їх відповідним трудовим законодавством; заборона імпорту товарів, повністю або частково виготовлених за допомогою примусової праці; відданість змісту всіх основних конвенцій Міжнародної організації праці; і, окрема стаття про насильство над робітниками. Оновлений розділ також містить ширше визначення законодавства про працю та розширену статтю про справедливе та збалансоване

законодавство про працю, яка визначає конкретні ситуації сірої зони, які можуть підривати права на свободу об'єднання та ведення колективних переговорів.

Розділ про прозорість, боротьбу з корупцією та відповідальне ведення бізнесу містить оновлені положення, які раніше містилися в розділі про прозорість Угоди 2017 року. Це включає нові зобов'язання щодо публікації нормативних актів (Розділ В), сприяння доброчесності серед державних службовців, участі приватного сектору та суспільства, а також застосування/забезпечення виконання антикорупційних законів (Розділ С). Канада та Україна також додали новий розділ (Розділ D), щоб визнати важливість відповідального ведення бізнесу та заохотити підприємства прийняти міжнародно визнані стандарти, рекомендації та принципи відповідального ведення бізнесу та корпоративної соціальної відповідальності [47].

Отже, можна зробити висновок, що 11 квітня 2023 року підтвердили завершення основних переговорів щодо модернізованої канадсько-української угоди про вільну торгівлю між Канадою та Україною (CUFTA). Основні переговори привели до модернізованої CUFTA, яка включатиме спеціальні нові розділи про транскордонну торгівлю послугами, фінансові послуги, інвестиції, тимчасовий в'їзд для підприємців, телекомунікації, торгівлю та гендерні питання, торгівлю та малі та середні підприємства, торгівлю та корінні народи, а також належну практику регулювання. Нова угода також включатиме оновлені розділи про цифрову торгівлю, правила походження та процедури походження, політику конкуренції, монополії та державні підприємства, державні закупівлі, навколишнє середовище, працю, розвиток та адміністрування заходів, а також прозорість, боротьбу з корупцією та відповідальну бізнес-поведінку. Модернізований CUFTA знаменує собою важливу віху в канадсько-українських відносинах і підтримуватиме комерційні відносини на довгі роки на користь працівників, споживачів, підприємств і підприємців.

ВИСНОВКИ

Отже, відповідно до поставлених завдань, можна зробити наступні висновки:

1. Досліджено зовнішню торгівлю Канади в системі міжнародних економічних відносин, а саме: основні напрями розвитку зовнішньої політики досліджуваної країни: розвиток міжнародних торговельних відносин (США, Мексика, членство в СОТ); військова допомога, участь в миротворчих військових операціях; співпраця із світом, пов'язана з піклуванням про навколишнє середовище; просування ідеї підтримки рівності жінок, розширенню їх прав і можливостей; участь у регіональних та міжнародних угодах; гуманітарна та військова допомога Україні в боротьбі з агресією РФ. Зовнішньополітичний порядок денний уряду Дж. Трюдо зберігає наступність установок та містить нові підходи, сформовані з урахуванням реалій сучасного світоустрою. Відносно ослаблення американського лідерства у світі, все більше зміщення основної осі міжнародної політики та економіки в АТР, кризи та розколи в європейських країнах, неухильне зниження статусу самої Канади у світі – всі ці тенденції визначають контури та пріоритети зовнішньої політики третього уряду Дж. Трюдо. Схоже, що Оттава активно просуватиме свої інтереси в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні, який займав периферійне становище в системі. Одним із зовнішньополітичних пріоритетів Канади в АТР також використовуватиметься як майданчик для пошуку гостро необхідних їй нових партнерств і спілок, у тому числі для вступу до АУКУС. Гендерна та правозахисна складові, як і раніше, відіграватимуть важливу роль у міжнародній діяльності Канади, не тільки тому, що це традиційні сфери її зовнішньополітичної та дипломатичної активності, але й тому що вони дуже популярні серед канадської громадськості.

2. Розкрито становлення та розвиток зовнішньоторговельних відносин Канади в сучасному глобальному світі, що дає підстави стверджувати: основною регіональною організацією торгівлі, членом якої є Канада, є Північноамериканська зона вільної торгівлі (НАФТА). Ця угода встановлює зону вільної торгівлі між

США, Канадою та Мексикою. Однією з найважливіших переваг, які Канада придбала в НАФТА, був кращий доступ на мексиканський ринок. Канадські фірми отримали можливість збільшити обсяг продажів у секторах, доступ до яких раніше було закрито, таких як автомобілебудування, фінансові послуги, вантажоперевезення, енергетика та рибальство. Канада також підтримує просування тем торгівлі та розвитку в рамках переговорів СОТ з метою сприяння створенню багатосторонньої торговельної системи, доступної для всіх членів. На G7 Канада висунула свої внутрішні та міжнародні пріоритети, включаючи гендерну рівність, мир і безпеку, зміну клімату та розбудову сталої глобальної економіки. Для Канади G20 є важливою платформою для впливу на глобальні економічні, фінансові та торговельні питання. Участь Канади дає можливість досягти консенсусу з членами щодо питань, пов'язаних з економічною стабільністю та зростанням у Канаді та в усьому світі. АТЕС дозволяє Канаді продовжувати брати участь у двосторонніх і багатосторонніх дискусіях та переговорах в одній із найбільших економічних зон світу, членами якої також є багато її ключових торгових партнерів. Основними стратегічними партнерами Канади є США, Мексика, Японія, ЄС та велика Британія.

Визначено участь Канади у міжнародних інтеграційних союзах, а саме: Канада є активним учасником не лише угод та об'єднань не лише в призмі міжнародної торгівлі, а й успішно бере участь в інших міжнародних інтеграційних союзах. Одним із пріоритетних союзників для Канади є Європейський Союз (ЄС). Офіційно відносини Канади і ЄС розпочалися з 1959 року, коли вони підписали Угоду про співпрацю у використанні атомної енергії в мирних цілях. Канада є одним із офіційних стратегічних партнерів ЄС. Угоду про стратегічне партнерство (SPA) було підписано одночасно з СЕТА та встановлює основу для політичних відносин Канади. Із зростанням ролі Європейського Союзу у зовнішній політиці зростає й співпраця Канади у цій сфері. Запобігання конфліктам і розширення міжнародного співробітництва для більш ефективного врегулювання криз стали центральним компонентом політичного діалогу Канади. Канада бере активну участь у багатосторонніх форумах, демонструючи

відданість миру, безпеці, стійкості та процвітання. Канада є однією з 20 країн-засновників Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Робота ОБСЄ добре узгоджується з пріоритетами зовнішньої політики Канади: забезпечення прав людини та основних свобод; допомога нестабільним державам і регіонам; підтримка розбудови демократії та верховенства права тощо. З моменту приєднання до ОАД у 1990 році Канада зробила значний внесок у колективні досягнення ОАД, у тому числі шляхом створення Міжамериканської демократичної хартії, прийняття Соціальної хартії американського континенту та розробки Декларації безпеки в Америці.

3. Проведено аналіз стану та тенденції розвитку зовнішньої торгівлі Канада в умовах глобалізації та визначено, що показник імпорту Канадою характеризується рівномірним розвитком, не спостерігається різких коливань. Відповідно, у 2015 р. імпорт становив 420159798 тис. дол. США, у 2017 р. – 432857718 тис. дол. США, у 2020 р. (в період поширення пандемії COVID-19) зафіксований спад до 404275453 тис. дол. США, проте 2021-2022 рр. свідчать про нарощування обсягів імпорту досліджуваною країною (у 2021р. – 489702604 тис. дол. США, у 2022 р. – 567373760 тис. дол. США). Беззаперечним країною-лідером, звідки Канада імпортує товари є США (обсяг становив 278547891 тис. дол. США із загального показника 567373760 тис. дол. США), на другому місці Китай (76826776 тис. дол. США). Канада найбільш імпортує такі товари як машини, механічні пристрої, ядерні реактори, котли (за 2022 рік обсяг яких становив 80185342 тис. дол. США), далі йдуть транспортні засоби із показником 78831011 тис. дол. США. Як для імпорту, так і для експорту характерні незначні коливання. 2020 рік і для експортних операцій був одним з найгірших (обсяг становив 389850223 тис. дол. США). Однак, починаючи з 2021 року спостерігається активний ріст експорту товарів. Лідером експорту для Канади є США. Найменше Канада здійснює експортні операції із Німеччиною (1 %), Нідерландами (0,80 %), Індією (0,70 %) та Бельгією (0,60 %). Мексика в експорті Канади посідає четверте місце із показником 2,3 %. Встановлено, що серед товарної номенклатури найвищим показником експорту характеризується мінеральне паливо,

нафтопродукти. Проведений аналіз стану зовнішньої торгівлі Канади дає підстави стверджувати про достатній її розвиток, досить потужні партнерські відносини із США, а також великий спектр експортованих та імпортованих товарів. Незважаючи на негативні глобальні наслідки пандемії COVID-19, Канада змогла налагодити зовнішню торгівлю, покращити динаміку купівлі та продажу товарів-послуг.

4. Оцінено торговельно-економічні відносини Канади в інтеграційному союзі НАФТА і на основі отриманих результатів встановлено: економічні та торгові відносини між країнами завжди були і є головним чинником розвитку економічного сектора Північної Америки. Головні торгові потоки йдуть в основному за напрямками США-Канада та США-Мексика, і, хоча різниця в обсягах за поданими напрямками почала зменшуватися, порівняно з напрямком Канада-Мексика, проте вона залишається значною. Крім того, збільшився обсяг торгівлі сільськогосподарською продукцією між США та Мексикою. Таким чином, торговельні відносини між державами-членами розвиваються, і їх інтенсифікації приділяється особлива увага з урахуванням нових вимог. В даний час розвиток економічних та торговельних відносин між Канадою та країнами Латинської Америки практично повністю відповідає інтересам Канади, яка хоче отримати швидку віддачу від своїх вкладень у регіон. Латинська Америка цінує роботу з Оттавою за ключовими напрямками, активно користуючись вкладеннями Канади у промислову та соціальну сфери. Найближчим часом навряд чи стоїть очікувати на покращення економічних відносин між регіонами: політична нестабільність Латинської Америки, сильний вплив пандемії і кризи - основні фактори, які зумовлюють розвиток канадсько-латиноамериканських відносин. Канада розглядає регіон як досить перспективний напрям розвитку у зв'язку з насиченістю економічних відносин і зростаючими політичними зв'язками з іншими партнерами. Головні ринки збуту (Китай, США та країни Європи) вже досягли піку свого становлення і не мають великого потенціалу для розвитку торгівлі з Канадою. Латиноамериканський регіон, навпаки, має необмежені можливості та перспективи для нових гравців.

5. Проаналізовано двосторонню торгівлю між Україною та Канадою, а саме: що 1 серпня 2017 р. набула чинності Угода про вільну торгівлю між Україною та Канадою. Робота над її текстом і підписанням була досить довготривалою (шість раундів перемовин, починаючи з 2010 р.). Спостерігаються помірні темпи збільшення обсягів імпорту між Канадою та Україною. Якщо у 2015 р. імпорт становив 52934 тис. дол. США, то у 2020 р. даний показник зріс вдвічі до відмітки 107229 тис. дол. США. За досліджений період має стрімкий розвиток експорт Канади до України транспортних засобів. Також вартий уваги той факт, що, з моменту початку російсько-української війни значно зріс обсяг експорту літаків, космічних апаратів до України (наприклад, у 2015 р. експорт сягав 436 тис. дол. США, а у 2022 р. – 3427 тис. дол. США). Якщо імпорт товарів з України до Канади за досліджуваний період має тенденцію росту та стрімкого розвитку за останні роки, то стосовно експорту дещо інша ситуація. Встановлено, що частки імпорту та експорту в Україну з Канади порівняно з іншими торговельними партнерами становлять близько 0,1 %. При цьому, варто відзначити, що стан розвитку торговельних відносин Канади та України видозмінюється залежно від векторів свого розвитку, впливу зовнішньої політики інших країн (військове вторгнення Російської Федерації).

6. Визначено перспективи розвитку та стратегічні напрями партнерства Канади та України в умовах функціонування зони вільної торгівлі: 11 квітня 2023 року підтвердили завершення основних переговорів щодо модернізованої канадсько-української угоди про вільну торгівлю між Канадою та Україною (CUFTA). Основні переговори привели до модернізованої CUFTA, яка включатиме спеціальні нові розділи про транскордонну торгівлю послугами, фінансові послуги, інвестиції, тимчасовий в'їзд для підприємців, телекомунікації, торгівлю та гендерні питання, торгівлю та малі та середні підприємства, торгівлю та корінні народи, а також належну практику регулювання. Нова угода також включатиме оновлені розділи про цифрову торгівлю, правила походження та процедури походження, політику конкуренції, монополії та державні підприємства, державні закупівлі, навколишнє середовище, працю, розвиток та адміністрування заходів, а також

прозорість, боротьбу з корупцією та відповідальну бізнес-поведінку. Модернізований CUFTA знаменує собою важливу віху в канадсько-українських відносинах і підтримуватиме комерційні відносини на довгі роки на користь працівників, споживачів, підприємств і підприємців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Спільна Декларація про встановлення дипломатичних відносин між Україною і Канадою від 27 січня 1992 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/show/124_005#Text (дата звернення: 20.03.2023).
2. Спільна Декларація про особливе партнерство між Україною та Канадою від 31 березня 1994 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124_002#Text (дата звернення: 20.03.2023).
3. Угода про дружбу і співробітництво між Україною і Канадою від 24.10.1994 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124_001#Text (дата звернення: 20.03.2023).
4. Антохів-Сколоздра О. Політичні аспекти відносин Канади з Європейським Союзом. Львів: Львівський національний університет ім. І. Франка. *Політичні науки*. 2020. №85. С. 353-356
5. Артемчук Д.В., Конопка Н.О. Співробітництво США та Канади в сфері безпеки і оборони на сучасному етапі. Наукові записки студентів та аспірантів. *Серія «Міжнародні відносини»*. 2020. № 5. С. 278–287. URL: <https://eprints.oa.edu.ua/8291/1/32.pdf>(дата звернення: 20.03.2023).
6. Безрукова Н., Джурка Н. Економічні відносини країн-членів НАФТА: оцінка результатів співпраці. *Електронне наукове видання «Ефективна економіка»*. Полтава, 2018. 10с. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2018/81.pdf(дата звернення: 20.03.2023).
7. Бичкова Н., Царан О. Трансформація процесів економічної інтеграції у Північній Америці: фінансово-інвестиційний аспект. *Причорноморські економічні студії*. 2020. №52. Ч.1. С.56-64.
8. Богородицька Г. Є., Шкиптань А. А. Порівняльна характеристика міжнародних економічних відносин у Європі та Північній Америці. *Організаційний та програмний комітет: Голова організаційного комітету: Горняк Ольга Василівна—д. е. н., професор, завідувач*, 127.

9. Віталій М.,Макар Ю. Significant and Fruitful Collaboration Well-Tried by Time and its Significance. *Історико-політичні проблеми сучасного світу*, 2022, 45: 10-20.
10. Гнілуша С.І. Особливість відносин українсько-канадського «особливого партнерства». *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2021. С. 13-16.
11. Дерев'янка І. Відносини Канади і США: асиметрія і взаємозалежність. Київ : Київський національний університет культури і мистецтв, 2019. 3 с.
12. Дергачова В.В., Кузнєцова К.О., Манаєнко І.М. Міжнародні економічні відносини. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019.
13. Договір між Сполученими Штатами Америки, Сполученими Штатами Мексики та Канадою про торговельне співробітництво. URL: <https://ustr.gov/trade-agreements/free-trade-agreements/united-states-mexicocanada-agreement/agreement-between>(дата звернення: 20.03.2023).
14. Іміграційна статистика. Міністерство національної безпеки США. 2020. URL: <https://www.dhs.gov/immigration-statistics> (дата звернення: 20.03.2023).
15. Іміграція до Канади: статистика та факти. Статиста. 2021. URL: <https://www.statista.com/>(дата звернення: 20.03.2023).
16. Кімберлі А., Бойл М.Дж. Статистика та компоненти експорту та імпорт США. Вашингтон : Баланс, 2020.
17. Козачук О. Національне питання у внутрішній політиці США та Канади: порівняльний аналіз: монографія. Чернівці: Технодрук, 2018. 367 с.
18. Кривенко Н. Торговельно-економічне співробітництво США, Канади і Мексики в контексті угод НАФТА та ЮСМКА. Київ: ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2020. 614 с.
19. Макар В. Двосторонні відносини України та Канади: формування, розвиток, перспективи динаміки. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 58 с.
20. Макар В.Ю. Формування, розвиток і перспективи двосторонніх відносин України та Канади: дис. ... д-ра політ. наук: 23.00.04 / Чернівецький

національний університет імені Юрія Федьковича, Міністерство освіти і науки України, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Міністерство освіти і науки України, Київ, 2021. 498 с.

21. Манаєнко І.М., Бурий Є.П., Іванова Д.А. США та Канада: тенденції економічного розвитку і партнерства. *Економіка та суспільство*. Випуск 26. 2021. С. 65-69.

22. Мисак Г. І. Україна-Канада: Стан та перспективи розвитку сучасних міжнародних відносин. *Фінансові інструменти сталого розвитку економіки: матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції (12 травня 2022 р.)*. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2022. – 467 с. ISBN 978-966-423-715-1, 423.

23. Михайлюк В. Українсько-Канадське співробітництво: пріоритети XXI століття. Луганськ: *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*, 2018. №5. 48 с.

24. Надибська О.Я. Досвід внутрішньої та зовнішньої політики Канади для сучасного українського суспільства. *Науковий журнал «Політикус»*. 2018. Вип. 4. С. 74-78.

25. Надибська О. Я. Стратегічне партнерство Канада – США: досвід асиметричних відносин / О. Я. Надибська, М. І.Надибський // *Політикус : наук. журнал*. 2019. № 5. С. 49-53.

26. Перепелиця Г. Особливе партнерство України і Канади в безпековій та оборонній сферах. *Історико-політичні проблеми сучасного світу*. 2020. № 41. С. 58–72.

27. Перепелиця Г. Україна-Канада: становлення та розвиток особливого партнерства. *Вісник Київського національного ун-ту ім. Т.Г. Шевченка*. 2019. №2(50). С. 25–30.

28. Постемська, І. Українськоканадські відносини: сучасний стан та перспективи розвитку. Актуальні проблеми політології : матеріали наукової конференції / ВДПУ ім. М. Коцюбинського, кафедра правових наук та філософії, 2017, 247-251

29. Ротар Н., Макар В. Політична складова українсько-канадських відносин в умовах гібридної війни в Україні. *Rocznik Chełmski*. 2021. Tom 25. С. 295–317.
30. Світовий банк. URL: <https://www.worldbank.org/>(дата звернення: 20.03.2023).
31. Сластьоненко С., Корнійчук С., Науменко К. Можливості використання в Україні досвіду зарубіжних країн у сфері правового регулювання мітних режимів. *Молодий вчений*, 2022, 4 (104): 70-74.
32. Ткаченко, В. Трансформація уявлень канадського суспільства про геополітичну ситуацію у світі (1945–1949 рр.). *Сіверянський літопис*, 2020, 1, 254-265.
33. Федуняк С. Canada's Security Policy After the Cold War: New Challenges of the 21st Century. *Історико-політичні проблеми сучасного світу*, 2022, 45: 50-56.
34. Bignami-Van Assche S., Simard Ch.O. Indigenous Families and Households in Canada: A Tale of Statistical Disadvantage. *Canadian Studies in Population*. 2020. Vol. 47. Pp. 119-130.
35. Chai X., Margolis R. Does Living Alone Mean Spending Time Differently? Time Use and Living Arrangements Among Older Canadians. *Canadian Studies in Population*. 2020. Vol. 47. Pp. 9-25.
36. Chai X., Margolis R. The Growing and Shifting Divorced Population in Canada. *Canadian Studies in Population*. 2020. Vol.47. Is.1-2. Pp. 43- 72.
37. Ellermann A. The Making of Canadian Immigration Policy: Explaining Economic and Family Admissions. In: *The Comparative Politics of Immigration: Policy Choices in Germany, Canada, Switzerland, and the United States*. Cambridge University Press, Cambridge. 2021. Pp. 194-267.
38. Fostik A., Le Bourdais C. Regional Variations in Multiple-Partner Fertility in Canada. *Canadian Studies in Population*. 2020. Vol. 47. Is.1-2. Pp. 73-95.
39. Garces D.H. Intra-Provincial Variation in Publicly Funded Mental Health and Addictions “Services” Use Among Canadian Armed Forces Families Posted Across Ontario. *Canadian Studies in Population*. 2020. Vol.47. Is.1-2. Pp. 27-39.

40. Laurin A. Two-Parent Families with Children: How Effective Tax Rates Affect Work Decisions. 2018. URL: <https://www.cdhowe.org/public-policy-research/two-parent-families-children-how-effective-taxrates-affect-work-decisions> (дата звернення: 20.03.2023).

41. Mitchell P.J., DeBruyn R. The Pros and Cons of Canada's Child Benefit. 2019. URL: <https://ifstudies.org/blog/the-pros-and-cons-of-canadas-child-benefit> (дата звернення: 20.03.2023).

42. Neil K., Neis B. "Mobility Has Always Been a Part of My Life": Work-related Mobility and Families in Canada. *Canadian Studies in Population*. 2020. Vol. 47. Pp. 111-118.

43. Massie J., Chouinard S. Lafontaine I. Foreign Policy and the 44th General Election in // *Network for Strategic Analysis (NSA) / Publications / September 17, 2021*. URL: <https://rasnsa.ca/publication/foreign-policy-and-the-44th-general-election-in-canada/> (дата звернення: 20.03.2023).

44. Jones R. MPs vote to label China's persecution of Uighurs a genocide. *CBC News*. Feb 22, 2021. URL: <https://www.cbc.ca/news/politics/uighur-genocide-motion-vote-1.5922711> (дата звернення: 20.03.2023).

45. Fife, R., Chase, S. Canada caught off guard by new security pact between U.S., Australia and Britain. *The Globe and Mail*. Sept.17, 2021. URL: <https://www.theglobeandmail.com/politics/article-canadian-government-surprised-by-new-indopacific-security-pact/> (дата звернення: 20.03.2023).

46. Scherer, S. Canada's decision on Huawei 5G gear due in 'coming weeks' – Trudeau. *Reuters*, Sept.2, 2021. URL: <https://www.reuters.com/technology/canadas-decision-huawei-5g-gear-duecoming-weeks-trudeau-2021-09-28/> (дата звернення: 20.03.2023).

47. Minister of Foreign Affairs Mandate Letter. Prime Minister's Office. December 16, 2021. URL: <https://pm.gc.ca/en/mandate-letters/2021/12/16/minister-foreign-affairs-mandate-letter> (дата звернення: 20.03.2023).

48. Freedom House. Freedom in the World 2021. *Democracy under Siege*. URL: <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2021/democracy-under-siege> (дата звернення: 20.03.2023).

49. Panetta A. Countries at the global democracy summit take the first step — admit there's a problem // *CBC News, Dec 11, 2021*. URL: <https://www.cbc.ca/news/world/democracy-summitanalysis-1.6282073> (дата звернення: 20.03.2023).

50. Sisodia A. Canada joining Quad exercise is terrible news for the world. *The Global News, January 26, 2021*. URL: <https://globalnews.com/2021/01/26/canada-joining-quad-exercise-is-terrible-news-for-the-world-as-trudeaus-love-for-jinping-is-not-lost-on-anyone/> (дата звернення: 20.03.2023).

51. Brewster M. Trudeau, Ukrainian president talk sanctions // *CBC News, Jan 12, 2022*. URL: <https://www.cbc.ca/news/politics/ukraine-russia-zelensky-trudeau-putin-donbass-1.6311266> (дата звернення: 20.03.2023).

52. Canada extends and expands military and other support for the security of Ukraine From: National Defence. // *News release, January 26, 2022*. URL: <https://www.canada.ca/en/departmentnational-defence/news/2022/01/canada-extends-and-expands-military-and-other-support-for-the-security-of-ukraine.html> (дата звернення: 20.03.2023).

53. Stober, E. Majority of Canadians are open to assisting Ukraine, poll finds. *Global News, January 23, 2022*. URL: <https://www.globalnews.ca/news/8533168/ukraine-canada-aid-poll/> (дата звернення: 20.03.2023).

54. ABACUS DATA. What Threats Do Canadians Perceive and What Is Canada's Influence around the World? Now vs. 2018. December 9, 2021. URL: <https://abacusdata.ca/global-threats-and-priorities/> (дата звернення: 20.03.2023).

55. National Defense and Canadian Army Forces. URL: <http://www.forces.gc.ca/en/operations-abroad-current/op-impact.page> (дата звернення: 20.03.2023).

56. TradeMap URL: <https://www.trademap.org/Index.aspx> (дата звернення: 29.03.2023).

КОРОТКИЙ ЗВІТ ПОДІБНОСТІ

Ім'я користувача:
Міжнародної економіки Черницька Тетяна

ID перевірки:
1015234276

Дата перевірки:
24.05.2023 20:25:19 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
24.05.2023 20:28:09 EEST

ID користувача:
100005722

Назва документа: КБР_Захаров

Кількість сторінок: 75 Кількість слів: 16684 Кількість символів: 121392 Розмір файлу: 233.55 KB ID файлу: 1014910695

8.46% Схожість

Найбільша схожість: 3.4% з джерелом з Бібліотеки (ID файлу: 1012894626)

3.66% Джерела з Інтернету

213

Сторінка 77

7.65% Джерела з Бібліотеки

504

Сторінка 81

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи

6